Ára: 200 FORINT

73. évf. 9. szám 2018. május 15.
Szivan 1. 5778.

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

חג שבועות שמח!

Kellemes ünnepeket kívánunk!

RAJ TAMÁS zcl.

Sávuot, a lélek és a test tápláléka

Az ünnep

Közeledik a hetek ünnepe, héber szóval a sávuot, a kinyilatkoztatás napja. Mint minden más ünnepre, erre is előkészít bennünket a vallásunk.

A sávuot naptári időpontját – a többi ünneptől eltérően – nem állapítja meg a Tóra, csak azzal, hogy a peszách utáni 50. napra kell esnie. Tehát mindig ugyanarra a naptári napra esik az ünnep, de mindig más hétköznapra.

A keresztény egyházakban a sávuotnak megfelelő pünkösd (az ötvenedik nap húsvét után) az évnek mindig másik naptári napjára, de állandóan vasárnapra esik.

Mai zsidóságunkban az ünnepre a két nap minden imája, szertartása és hangulata, valamint az a szokás emlékeztet, hogy templomainkat növényekkel díszítjük fel. Ma egyetlen emlék, élmény tölti meg a kétnapos ünnepet, az az emlék, hogy a mi őseink, a zsidók álltak a Hegy tövében, hogy átvegyék a két kőtáblát, hogy aztán az azon lefektetett tanítást terjesszék a Földön. Sávuot az az ünnepünk tehát, amelyben kifejezésre jut, hogy az isteni tan hordozói mi lettünk és mi vagyunk.

Az ünnep első éjszakáját virrasztással töltik, aminek külön előírt rituáléja van: Szentírás-magyarázó előadásokat tartanak és irodalmi szemelvényeket olvasnak fel. A sávuot délelőtti istentisztelet központja a Tíz Ige.

A második nap prófétai olvasmánya – „fügefa nem virágzik, szőlőtő termést nem hoz, kipusztult a virág a mezőről, a nyáj az akolból: de én ujjongok, Istenemben bízom, a segítség urában” – a minden csapáson túl élő és fennmaradó zsidó reménykedésnek, istenhitnek az apoteózisa, és valóban méltó az ünnep jelentőségéhez.

Az ételek

A hagyomány szerint ezen az ünnepen, de legalább a második napon tejes ételeket kell enni. Sávuot a Tóra-adás ünnepe is, és amilyen fontos az embernek a tej, olyan fontos a zsidóságnak a Tóra. Régen tejfeles zöldséglevest és túrós tésztafélét, pl. gombalevest túrós palacsintával ettek. Amerikában és Nyugat-Európában lazacos, sajtos ételek kerülnek az asztalra. Manapság végeláthatatlan mennyiségű alapanyag kapható, így nem nehéz jó dolgokat főzni.

Sajtos omlett

Hozzávalók személyenként: 2 egész tojás, 1 evőkanál tejfel, 1 evőkanál liszt, 1 kocka (Karaván) ömlesztett sajt, só, kevés fehér bors, olaj a sütéshez.

A tojásokat felütjük, villával jól felverjük, majd hozzáadjuk a lisztet, tejfelt, sót, borsot, és simára keverjük. Serpenyőben olajat melegítünk, vigyázzunk, ne túl forróra, mert akkor odaég, és beleöntjük a masszát. Megfordítjuk, a másik oldalát is megsütjük, majd kiszedjük, és félbehajtva tálaljuk. Nagyon finom sóskaszószhoz, spenóthoz vagy más főzelékhez, de önállóan is megállja a helyét. Lehet néhány szép vastag spárgát sós vízben kifőzni s a közepébe tölteni.

Tejfeles krumplileves

Hozzávalók: 5-6 szem szép nagy újkrumpli, 2 szál új sárgarépa, 1 szál fehérrépa, 1/2 karalábé, só, bors, 2 szál lehetőleg friss zellerlevél; a rántáshoz: 3 ek. olaj, 1 fej vöröshagyma apróra vágva, pirospaprika, kevés liszt, 1 pohár tejfel.

A megtisztított zöldségeket feltesszük főni egy fazékban, amikor már majdnem kész, az olajon megdinsztelj ük a hagymát, pirospaprikát, lisztet adunk hozzá, simára keverjük, és a forró levesbe szűrjük. Beleöntjük a tejfelt, egyet forralunk vele, és tálalhatjuk. Van, aki nem keveri a tejfelt a levesbe, hanem az asztalnál adja fel, és mindenki igény szerint vesz belőle.

Kapros lazac

Hozzávalók: 1 hosszú lazacfilé, l csokor kapor, 2 kanál vaj, kevés liszt, só, cukor, 1 pohár tejfel.

A kaprot apróra vágjuk, a vajon megpároljuk, majd kevés lisztet adunk hozzá. Kevés vízzel felöntjük, majd simára keverjük a tejfellel. A lazacot gyengén sózzuk, tűzálló tálba tesszük, majd ráöntjük a kapormártást. 180 fokon sütjük. Vajas újkrumplival tálaljuk. Lehet tormaszósszal is készíteni, ilyenkor a kapor helyett üveges ecetes tormát használunk.

Áfonyás túrótorta

Hozzávalók: 1/2 kg tehéntúró, 1 csomag vaníliás puding, 1/2 liter tej, habfixáló, 3 dl tejszín, cukor, citromhéj, 1 üveg áfonyalekvár.

A pudingport elkeverjük annyi tejben, hogy feloldódjon, a többi tejet forrni tesszük. Amikor csaknem forr, összekeverjük a feloldott, ízlés szerint cukrozott pudingporral. Szorgalmasan keverjük, amíg megsűrűsödik, majd levesszük a tűzről és kihűtjük. A túrót géppel elkeverjük vagy villával összetörjük, citromhéjjal, cukorral ízesítjük, majd elkeverjük a kihűlt pudinggal. Felverjük a tejszínt, megcukrozzuk, hozzáadjuk a fixálót, majd a túrókrémhez keverjük. Egy tortakarikát fóliával bélelünk, beleöntjük a túró felét, majd negyed órára a fagyasztóba tesszük. Amikor megdermedt, rákenjük a lekvár nagy részét, majd ráöntjük a massza másik felét is. A maradék lekvárt jól összekeverjük, és a torta tetejére köröket vagy egyéb mintákat rajzolunk. Tálalás előtt néhány óráig dermesztjük a hűtőben.

Kellemes ünnepet és jó étvágyat!

MEGHÍVÓ

A Budapesti Zsidó Hitközség tisztelettel meghívja Önt a 2018. május 24-én (csütörtök, 5778. sziván 10.) 16.00 órakor a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Díszteremben tartandó közgyűlésére.

Napirend:

Nyitóima

1. **Alapszabály módosítása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Rosta Márton)**
2. **2017. évi zárszámadás tárgyalása, vita és határozathozatal (előadók: dr. Kunos Péter, Paszternák Tamás, számvevő és számvizsgáló bizottság képviselője az Alapszabály 52. §-a alapján)**
3. **A BZSH elöljáróságának 3./2018.04.23. Elöljárósági Határozatáról (A BZSH bevett [teljes körű], az Országgyűlés által elismert egyházi jogállása visszaállításának lehetőségei és az ezzel kapcsolatos tennivalók), vita és szükség szerint határozathozatal**
4. **Különfélék**

Záróima

Ács Tamás elnök — **dr. Kunos Péter ügyvezető igazgató**

MEGHÍVÓ

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége tisztelettel meghívja Önt a 2018. május 27-én (vasárnap, 5778. sziván 13.) 10.00 órakor a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Díszteremben tartandó közgyűlésére.

Napirend:

Nyitóima

1. **„Tudományos Pályázatok” díjainak ünnepélyes átadása**
2. **Alapszabály módosítása, vita és határozathozatal (előadó: dr. Rosta Márton)**
3. **2017. évi zárszámadás tárgyalása, vita és határozathozatal (előadók: dr. Kunos Péter, Hagymási Zsuzsanna, SZSZB képviselője)**
4. **A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Zsidó Közösségi Szolgálata létrehozása (előadó: Goldmann Tamás)**
5. **A BZSH elöljáróságának 3./2018.04.23. Elöljárósági Határozatáról vita**
6. **Különfélék**

Záróima

Heisler András elnök — **dr. Kunos Péter ügyvezető igazgató**

A Maccabiah sokoldalú bajnoka

Tavaly Tel-Avivban a 20., jubileumi Maccabiadán a taekwondós Murinai Dánielre hárult az a feladat, hogy a két aranyérmes női karatéző után helyreállítsa a férfibecsületet, és fellépjen a dobogó legmagasabb fokára.

Ha az Új Élet sportszerető olvasói előtt nem eléggé ismert az ősi japán önvédelmi sport, a karate, akkor ez az állítás fokozottan igaz az ősi koreai önvédelmi sportra, a taekwondóra. Ez a 3x2 perces küzdősport tele van dinamizmussal, ugró, forgó, fejrúgásos mozdulatokkal. Persze mindezek ellen gazdag védővértezet óv a lábtól a fejbúbig, enélkül a párviadalok a legsúlyosabb kimenetelűek lehetnének. De ez egy gondosan óvott, pontozásos sport, ahol a védőfelszerelésbe épített szenzorok meg a jó szemű bírók jelzik, számlálják a találatokat. Murinai Dani 2013-as harmadik helye után 2017-ben egy amerikai és egy kazah versenyző legyőzésével lett aranyérmes. És még egy nagyon fontos ismeret a taekwondóhoz. A koreai háború nemcsak Panmindzsonnál osztotta meg a félszigetet, hanem ebben az ősi sportban is. A déliek a WTF-be (World Taekwondo Federation), vagyis a Taekwondo Világszövetségbe, míg az az északiak az ITF-be (International Taekwon-do Federation), vagyis a Nemzetközi Taekwondo Szövetségbe tömörültek. Ez utóbbiba tartozunk mi is. De míg a két Koreát a szinte áthághatatlan határ megosztja, addig a két sportszövetség – bár eltérő szabályokkal és stílussal – képes együtt versenyezni. És ezek a küzdelmek meglehetősen látványosak.

De vissza Murinai Danihoz.

Tizennyolc évvel ezelőtt a kőbányai szabadidőtáborban ismerkedett meg a taekwondóval. Négy év sikeres úszóversenyzés után váltott a szárazföldi sportra. A rá jellemző nagy akarással és lelkesedéssel vetette be magát a küzdelmekbe a Kőbányai Sasok egyesület színeiben, és kezdtek jönni a hazai és nemzetközi eredmények. A szlovákiai Poprádon az Európa-bajnokságon a harmadik, a kanadai Québecben a junior vb-n az ötödik helyen végzett. Aztán jöttek a magyar bajnokságok, a válogatottság. 2015-ben megszerezte a Testnevelési Egyetemen az edzői diplomát. Harmadik danos mester és nemzetközi bíró lett. Szóval „ide nekem az oroszlánt is” jelszóval haladt előre a taekwondo kemény útján.

Ezenközben Murinai Dani nagyon korán bekapcsolódott a zsidó ifjúsági mozgalomba, a Somerben hánich lett, sok fiatal zárta őt a szívébe a szarvasi táborozások és más foglalkozások során. Itt ismerkedett meg a párjával, Angelusz Renée-vel, aki a Tikva ösztöndíjprogramban dolgozik. (Boldogan újságolja, hogy nemrég költöztek új lakásba.)

Murinai Dániel, a sportoló, a zsidó ifjúsági aktivista civil foglalkozását tekintve gépészmérnök, 29 éves, most keresett új munkahelyet. Sokáig dolgozott a General Electric veresegyházi gyárában. Azt mondja, jó időbeosztással minden feladatot el lehet végezni, ha erős párkapcsolattal, szerető családi háttérrel rendelkezik az ember.

Szülei közgazdászok (apukám közgazdász, anyukám marketinges). Nővére nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozik, öccse az Óbudai Egyetemen műszaki menedzsernek tanul.

Találkozásunk végén megmutatja a Maccabiadán kapott aranyérmét. Gyönyörű színes szalagon nehéz aranyozott érem feszül. Nagyon büszke rá. Ez egyben kötelezi őt, és figyelmezteti, hogy jövőre Budapesten az Európai, azután 2021-ben Izraelben a Maccabi Világjátékon ez számára az etalon, más színű érem nehezen elfogadható. Az aranyat megszerezni sok küzdelembe, verítékbe került. Megtartani sem lesz könnyebb.

Molát Ferenc

Faültetés Izrael tiszteletére

Izrael Állam megalapításának 70. évfordulója alkalmából közéleti személyiségek, vallási vezetők, hitközségi elnökök, művészek, diplomaták és politikusok 35 darab fát ültettek el a budapesti Szent István parkban. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) által szervezett faültetési akció fővendége két holokausztttúlélő volt: a 99 éves Bálint György kertész, vagyis az ország Bálint gazdája, valamint a 80 éves Korda György énekes.

Ünnepi beszédében *Heisler András,* a Mazsihisz elnöke azt mondta: Izrael egyre erősebb és önállóbb, a diaszpóra magyar zsidósága pedig a híd szerepét szeretné betölteni a régió és a zsidó állam között. Emlékeztetett arra: a 70. évfordulót ünneplő 70 fa közül 35-öt idén Jeruzsálem mellett ültettek el. Heisler András megköszönte *Tarlós István* főpolgármester és a Főkert vállalat segítségét, majd azt mondta: a most elültetett fák túlélnek bennünket, így a jövőnek üzenünk általuk.

A rendezvényen – amelyen több ezren vettek részt – beszédet mondott *Joszéf Amrani*, Izrael magyarországi nagykövete is, aki úgy fogalmazott: Izrael nemcsak modern és szép, de tiszta és zöld országot is épít. Mint mondta: a Magyarországon és Izraelben elültetett 35-35 fa szimbolizálja a két ország együttműködését és barátságát. A diplomata külön kiemelte *Orbán Viktor* magyar miniszterelnök és *Benjámin Netanjahu* izraeli kormányfő szoros kapcsolatát. Amrani beszédét azzal zárta: ünnepeljünk, ültessünk fákat, öntözzük meg őket, és dolgozzunk együtt a közös jövőért.

Az évforduló kapcsán a rendezvény egyik díszvendége, *Bálint György* azt felelte érdeklődésünkre: a sajtóban mindig csodálattal figyeli, ami Izraelben történik, hiszen egy majdnem terméketlen területből az oda kivándorolt emberek paradicsomot csináltak.

A másik díszvendég, *Korda György* kérdésünkre elmondta: óriási megtiszteltetés számára, hogy erre az ünnepségre meghívták. Hozzátette: úgy érzi, hogy a szimbolikus faültetési akcióval valamiképpen a történelem részévé válik, hiszen e fák akkor is állnak majd, ha ő már nem lesz.

K. ZS. / Mazsihisz

9 770133 350099 18009

A RABBITESTÜLET KÖZLEMÉNYE

A Mazsihisz Rabbitestülete lág báomerkor tartott ülésén úgy döntött, hogy az országos főrabbi funkciójának betöltése nem sürgető, jelenleg nincs szükség „elsőre az egyenlők között”, mivel a Mazsihisz és a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) rabbijai által vallott vallási irányvonal mind szélesebb közösséghez való eljuttatásának izgalmas és sokat ígérő folyamatában, illetve a mozgalom vallásjogi kérdéseinek megvitatásában mindenki szava, bölcsessége és egyénisége egyformán számít.

A tagoknak együtt kell kijelölniük az új irányokat, feltárni a lehetőségeket és kijelölni a határokat. A zsidó hagyomány tanítása szerint ez a feladat alapos, kölcsönös tiszteletre épülő vitákat és közös döntéseket igényel egyenlő felek között – mondta *Radnóti Zoltán* főrabbi, a Mazsihisz Rabbitestületének elnöke, aki ebben az időszakban átmeneti jelleggel el fogja látni mindazokat a feladatokat is, amelyeket korábban az országos főrabbi látott el.

Radnóti főrabbi tevékeny időszakként tekint az elkövetkező hónapokra, és úgy érzi, okkal bízik abban, hogy a magyar zsidóság minél szélesebb rétegeinek bevonására irányuló közös munka sikeres lesz. Ezzel a céllal összefüggésben három további döntése volt még a Rabbitestületnek.

1. A Rabbitestület tisztelettel, ám határozottan kéri a Mazsihisz világi vezetését, hogy teremtse meg egy kóser kávézó, esetleg étterem lehetőségét, ahol a klasszikus vendéglátás mellett kóser élelmiszer árusítása is folyna.

2. Hasonló határozottsággal kéri a Rabbitestület a Mazsihisz vezetését, hogy közös erővel oldják meg a kóser hús és egyéb kóser termékek eljuttatását a vidéki hitközségekhez.

3. A tavaly végzett *Fináli Gábor* rabbit tanácskozói jogkörrel felvették a Mazsihisz Rabbitestületébe, ezzel is mutatva, hogy a Rabbitestület számít a fiatal kolléga belátó bölcsességére és lelkesedésére, amivel hozzá tud majd járulni ahhoz, hogy a honi zsidó fiatalok még jobban elmélyüljenek a zsidó identitásban és a gyakorló vallásosságban.

Hajléktalanokat vendégelt meg az ORZSE

Lág báomer a borotválkozás, esküvő és egyéb, jó fílinget biztosító megszakítónapja a gyászheteknek.

Ez volt az alkalom, hogy három körzet – ORZSE, Hunyadi, Páva – szabadtéri zenés partira invitálta a zuglói zsinagógátlan (hajléktalan) körzet tagjait.

Kezdetben a főrabbi minchája, a napra való emlékezése, valamint egy szomorú haláleset bejelentése hangzott el.

A fogadtatás és a búcsúztatás is felejthetetlen kedvességgel zajlott. *Vadász Gáborné* elnök-háziasszony és *Darvas István* főrabbi megkülönböztetett tisztelettel vették körül a hajlék nélkül maradtakat, akik nemcsak szép számban jöttek el, de „stílusosan” sörrel járultak hozzá az est hangulatához. *Fináli Gábor* rabbi kamaraegyüttese szolgáltatta a zenét.

Jövőre veletek – Zuglóban!

kápé

Áldassék az Igaz Bíró

Elhunyt dr. Balázs (Grósz) Pál Mihály, mindenkinek Balázs Pál Tanár Úr, a budapesti zsidó közösség egyedi alakja, aki vallásos életével és több évtizedes karitatív tevékenységével példát mutatott a fiatalabb nemzedékeknek. Támogatta a zsidó felekezeti oktatást, a tudományos életet, a Szeretetkórházat, de különleges Jahrzeit-táblák adományozásával számos budapesti és vidéki zsinagógát is. Rendszeres templomjáró volt, és aktív látogatója hitközségi rendezvényeknek és a Herman Klubnak. Választékos beszéde, kisugárzása, óvatos járása, metálvörös robogója emblematikus alakká tette. 1926. augusztus 20. napján született Debrecenben, elhunyt 2018. május 3. – 5778. ijjár hónap 18. napján Budapesten, az Amerikai úti Szeretetkórházban.

Nyugodjon békében Tanár Úr, Jehiel ben Mose Sem Imaj Jehudisz!

Lipkovits Tibor: a szívbemarkoló emlékek nem múlnak el

Zsidóságért díjat kapott Lipkovits Tibor a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségétől, mert munkájával hosszú éveken át hozzájárult a kaposvári zsidóság emlékeinek megőrzéséhez.

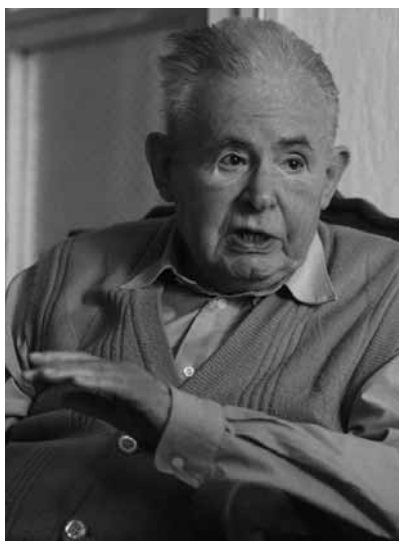

A 92. életévét hamarosan betöltő *Lipkovits Tibor* megjárta a bori munkatábort, felesége is holokauszttúlélő. Több mint 70 éve házasok, és nemrég született meg az ükunokájuk.

– A szívbemarkoló történetek nem múlnak el – ezekkel a szavakkal emlékezett a múltra Lipkovits Tibor. Azt mondta, a Radnótival való találkozás bori emléke örökre elkíséri. – Radnóti a mellettünk lévő Berlin-lágerben volt, de még nem tudtam, hogy nagy költő, mert akkor még csak 18 éves voltam, és nem volt tananyag – idézte fel Lipkovits Tibor. – Kértük, hogy mondjon el egy szép verset, amit a munkaszolgálat alatt írt, ám ő elzárkózott ettől. Attól tartott, hogy az őrök azt hiszik, összeesküvés történik. Legyengült állapotban volt, igaz, ott jó állapotban nem volt senki.

A szovjet csapatok közeledtével a magyar parancsnok úgy határozott, hogy kiürítik Bort, és gyalog elindítják a munkaszolgálatosokat haza, kétezer kilométerre. Két lépcsőben indultak, Radnóti átkérte magát az első transzportba, mert mielőbb haza akart kerülni. Az első csoport háromezer munkaszolgálatosából csupán 250-en élték túl az utat. A második lépcső a partizánok fogságába esett, 80 százalékuk maradt életben, köztük Lipkovits Tibor.

Későbbi felesége a polgári iskola elvégése után, 14 évesen került a kaposvári gettóba. Aztán átvitték a családját a Baross utcai csendőrlaktanyába. A lóistállóban helyezték el őket, egy ló helyére egy családot. De Tabról, Marcaliból, Siófokról és Dombóvárról is odavitték a zsidókat, a vasútállomáson 80 embert zsúfoltak be egy-egy marhavagonba.

Egy vödröt kaptak vécének, egy vödör vizet és egy vödör lekvárt élelemnek az útra. Ketten ültek egy hátizsákon három nap és három éjszaka, a hátukat egymásnak támasztva. Kelenföldön aztán lekapcsoltak egy vagont, amelyben a módosabbak utaztak, akik meg tudták fizetni a szabadulásukat. Kassán azonban a németek átvették a szerelvényt, így érkeztek Auschwitzba.

– Leszálltunk a vagonról, tereltek bennünket a sötétben, s egy pillanat alatt eltűntek a nagyszüleim, a testvérem a másik irányban – mondta Lipkovits Tiborné. – A nagynénám és anyám között gyalogoltam, aztán egyszer csak odaértünk, ahol Mengele irányított jobbra vagy balra. Mindhárman munkára kerültünk. A gyermeklágerben 12-en voltunk egy priccsen, mindenki siratta a családját. Sokszor hajnalban, amikor még fent volt a hold, ki kellett állni sorakozóra, ahol majdnem megfagytunk. Délben meg a legnagyobb napsütésben kellett órákon át állnunk az ebédnél. Egy edényből öten ittuk a levest.

Kaposváron a szerelem várta 1947-ben

A gyermeklágerben aztán hamarosan kitört a skarlátjárvány. – Az összes barátnőm eltűnt, mert az anyák szeme láttára dobálták fel a beteg kislányokat a halottakkal együtt egy fémmel bélelt teherautóra, és elvitték őket – emlékezett Lipkovits Tiborné. – Én is belázasodtam, s már tudták az anyák, hogy mi következik. Aztán valami hihetetlen nagy szerencsével aznap, amikor gyengélkedőre kerültem, megnyitottak egy fabarakkot 17 skarlátosnak. Így sikerült életben maradnom.

A házaspár végül Kaposváron találkozott 1947-ben, ahová Lipkovits Tibor egy cionista mozgalom munkatársaként utazott, hogy azt keresse, kik akarnak a megalakuló Izrael Államba kivándorolni. Ehelyett szerelem és egy Kaposváron töltött élet várta. Gazdagítva azzal, hogy évtizedeken át dolgozhatott a kaposvári zsidó hitközségben, amelynek 1996-tól az elnöke volt.

Kovács Gábor / Sonline

Nyitott Baráti Kör Budán

Tavaly ősszel a Frankel Leó úti zsinagóga főrabbija, *Verő Tamás* és a rebbecen, *Verő Bán Linda*, valamint *Heksch Éva* és *Imre* kitűnő ötletüket valósították meg, amikor Nyitott Baráti Kör néven létrehoztak egy nonprofit civil szervezetet.

Ezzel kapcsolatban kérdeztem Heksch Imrét: mely korosztálynak, milyen céllal, tervekkel láttak neki e szimpatikus terv megvalósításának?

„Egy nyitott klub, csapat vagyunk, főként középkorúak, igény és érdeklődési kör alapján szervezve a programokat. Szívesen látunk egyébként mindenkit, aki jól érezheti magát rendezvényeinken, városnéző sétáinkon, egy-egy kirándulás alkalmával, s élvezi a baráti beszélgetéseket és a jó zenét.”

Milyen élményekkel lettetek az egy év során gazdagabbak? – érdeklődtem.

„Közösen, autentikus vezetővel bejártuk Erzsébetváros rejtett zsidó értékeit, kincseit. A választások idején László Róbert politikai elemző volt vendégünk, részt vettünk Ungár Katalin könyvbemutatóján. Zenés műsorunk volt a Népek dalai és Chanukai dallamok, közösen Hazay Annamáriával. Natonek Gabriella mediátor egyéni és családterápiáról tartott előadást, megrendeztük a Klezmerész együttes jubileumi koncertjét, és nem utolsósorban vallási vezetőnk több csoport részére tartott zsinagógabemutatót.”

A közeljövő programjai? – kérdeztem.

„Látogatást teszünk a Vácrátóti Nemzeti Botanikus Kertben, kirándulunk Veszprémbe, ahol megnézzük Debreczeny Zoltán festőművész műtermét, és ő mutatja meg nekünk városát. Mindnyájan nagyon várjuk már Mád-Tokaj szakrális megismerését is, valamint majd lesz egy érdekes beszélgetésünk Blaskó Péter színművésszel.”

Weboldaluk: www.nyitottbaratikor.hu, Facebookon: Nyitott Baráti Kör.

Gratulálok az olvasók nevében is, kívánok sok tartalmas programot, hiszen, mint Imre is említette: Kell egy jó kis csapat!

gjuli

A Dob utca leghíresebb épülete előtt, Presser Gábor és Seress Rezső egykori lakóhelyénél

A Rabbitestület elnöke a sokszínűségre voksol

Radnóti Zoltán rabbinak, a Mazsihisz Rabbitestülete elnökének írása a nők zsinagógai szerepéről, a reformokról, a kapcsolódásról a főként nem vallásos zsidósághoz, és arról, hogy a sokszínű neológián belül meg kell férnie egymás mellett a különböző értékrendű közösségeknek.

Magyarország furcsa ország. Sorsdöntő vitáit képes akár egyetlen topikhoz, egyetlen dühösen ismételt szóhoz fűződő viszonya alapján eldönteni, világmegváltó vagy éppen ellenkezőleg, világot megrengető állításokat tenni egyetlen vágyott vagy félt szóra alapozva.

Dr. Frölich Róbert országos főrabbi lemondásának híre bejárta a magyar sajtót, az okát azonban csak találgatni tudták az újságok. A média állítása szerint több teológiai vita húzódik az ügy hátterében, amelyek egyik emblematikus kérdése (talán a casus bellije) a nők közösségi szerepvállalása. Sokan tényként kezelik, hogy ha ebben az ügyben egy milliméternyi „engedményt” is teszünk, a hagyomány építménye elkerülhetetlenül összeomlik.

Az egész elmélet arra a feltevésre épül, hogy a magyarországi zsidó életet legjobban megosztó vita a nők hitéletben betöltött szerepéről folyik. A lényeg azonban nem ez, hanem az, hogy változhat-e valami, bármi is a neológ zsidóságban és a Mazsihiszben, szabad-e új gondolatokat felvetni, megkísérelni bevonni a magyar zsidóság jelentős, vallásilag passzív többségét. (És ha igen, akkor merre és meddig mehetünk el?)

Menjünk vissza az időben mintegy 2 évszázadot!

Azóta feszül egymásnak a vallásos zsidóság két útjának mestere.

Egyfelől a konzervatív Hátám Szófer (1762–1839) híres (régi-új) Szentírás-értelmezése:

חדש אסור מן התורה בכל מקום

– azaz a Tóra megtilt bármilyen újítást.

Vele mintegy szemben állva, a modern ortodoxia legismertebb rabbija, Samson Raphael Hirsch (1808–1888) kvázi ars poeticája:

טוב תורה עם דרך ארץ

– a Tóra csak akkor „jó”, ha a (mindig változó) világi műveltséggel és az ebből tanult viselkedésformákkal is párosul.

Azóta több emberöltő telt el, és ma már nem a szakáll borotválása, a tornyos zsinagóga kérdése, a sírkövek latin betűs felirata vagy az anyanyelvű prédikáció feszegeti a vallásos világ vallásjogi kereteit, hanem leginkább a gyakorló zsidóságtól elfordult zsidókhoz való hozzáállás, vagy a homoszexualitáshoz (illetve az LMBTQ mozgalmakhoz) való emberi és vallási viszony, a női szerepek kérdésköre, vagy akár a világ népeihez és a más vallásokhoz való kapcsolódás.

És itt és most el is oszlatok egy óriási tévhitet: sokan úgy gondolják, hogy az amerikai és az izraeli modern ortodoxiát vagy a magyar neológiát pont a nők kérdése állítja a legnagyobb kihívás elé a következő évtizedben. Pedig ha egy nő megpuszilja a Tórát, vagy ha egy nő Tórát tanul vagy tanít,

1) az nem a világ (zsidóság) vége

2) az nem a neológ zsidó körökben rettegett, hagyománytagadónak tekintett reformmozgalom.

Szeretnék erről a kérdésről csupán csak egy rövid gondolatébresztőt leírni.

A modern ortodoxia egyik szellemóriása, Joseph B. Soloveitchik rabbi közvetlen tanítványa, Shlomo Riskin ortodox rabbi szinte az egész életét annak szentelte, hogy megtanítsa az ortodox zsidó közvéleményt arra, hogy a „női kérdés” és a nők vallási szerepe a 20. században teljesen más, mint a Sulhán Áruh korában, a 16. században vagy a kora középkorban.

Aki picit is továbbtekint a történelmi fóliánsok elsődleges értelmezéseinél, az rájön, hogy ebben a végletekig asszimilált világban a zsidó vallási műveltség fejlesztése, azaz a tanházak kapuinak kinyitása elsődlegessé vált.

Már évszázadok óta tudjuk, a tanulás nem férfi princípium. Az interneten sok-sok anyag olvasható a közelmúltban avatott ortodox közösségvezető nőkről, Jennie Rosenfeldről, Lila Kagedanról, Sara Hurwitzról, Rahel Berkovitsról és Meesh Hammer-Kossoyról (vagy akár az egyik legmegosztóbb személyről, Abby Steinről, aki rabbivá avatása után nővé operáltatta magát). Ezekhez a spirituális vezetőkhöz emberek ezrei fordulnak bizalommal akár vallásjogi ügyekben is. A Yeshivat Maharat nevű ortodox tanház honlapján olvasható mindez az intézmény mission statementjében.

(Itt fontosnak tartom egy másik kollégám, barátom gondolatait is elismételni, mely szerint ha kórházba kerülünk, és ott éppen egy női orvostól várjuk a gyógyulást, akkor bizony más esetekben is lehetne a nőkről másként gondolkodni.)

Természetesen ez az irány az ortodoxiának csak az egyik oldala, és lehet, hogy kisebbségi is, sőt az sem kizárt, hogy ez a mozgalom végül kiszakad az ortodox judaizmusból. Ám azt mindenki érzi (még a modern ortodoxiában is), hogy a tanult és elkötelezett nők valamiféle zsinagógai szerepet kell hogy kapjanak.

És itt érkeztünk el ahhoz a kérdéshez, ami – szerintem – a magyar zsidóság központi kérdése lesz: az „értékközösség” kérdése. (És nem az érdekközösségé.)

Bármi, amiről a honi zsidóság vezetői döntenek: nem lehet megosztó.

És jelen pillanatban a világi Magyarországon a legmegosztóbb kérdések közé tartoznak a női szerepek, a politikai korrektség (PC) vagy az idegenek (bevándorlók) kérdése, ahogy a zsidó közvéleményben is.

A magyar zsidóság számára tragédia, ha morzsolódik. És a vezetők felelőssége éppen ezért hatványozott.

Lehetnek vallásjogi viták. Sőt legyenek is, csak közben vigyázzunk a különbözőségek egységére.

Fontos vitát eredményezett kiváló kollégám, Frölich főrabbi úr (akinek lemondását kimondottan fájlalom) nekem írt válaszcikke, amelyben ő ellenezte az én döntésemet, hogy a nők hangosan kaddist mondhassanak a zsinagógában elhalt szeretteik után.

Frölich főrabbi úr szerint a neológ álláspontnak ebben az ügyben szigorúbbnak kell lennie a modern ortodoxiánál.

A kérdés visszhangzik azóta is: mi a magyar zsidók igénye, melyikünk álláspontja áll közelebb a magyar zsidó lélekhez? Az, ha nem engedjük meg a nőknek, hogy nyilvános imában gyászolják legközelebbi hozzátartozóikat, vagy az, ha megengedjük, miközben pontosan tudjuk, hogy Magyarország zsidó polgárainak igen jelentős része, nos, nem áll közel az ortodoxia (a modern ortodoxia) vallásgyakorlatához.

Itt is le kell szögeznünk, kifejezetten káros lenne, ha csak és kizárólag úgy gondolnánk a nőkre, mint akiknek kizárólag a küche, kinder, kirche mezőben lehet mozogniuk.

Mert nem lehet egyszerre kint és bent is lenni. Azaz nem lehet egyfelől – jogos, nem jogos, ezt nem tisztem megmondani – kritikával illetni egyes, a nőket, a tőlünk különböző etnikumúakat érintő belpolitikai lépéseket, másfelől meg szigorúbbnak látszani a kritikánk tárgyát képezőknél.

A rabbiknak nagyon nehéz dolguk van a vallásilag valamelyest aktív magyar zsidó közvéleménnyel, amelynek döntő többsége politikai liberalizmusa mellett igencsak konzervatív értékrendet vall vallási kérdésekben, és ez a vallási világlátás párosul az aggasztóan nagy vallásjogi tudáshiánnyal.

Sok helyen hallom, hogy ha csak felvetődik a nők bármilyen szerepe, reformzsidóságot kiáltanak, amelyen parttalan, mindent megengedő vallási liberalizmust és a vallási törvények teljes elvetését értik általában. A reformzsidó a magyar zsidó közvélemény démonizált bűnbakja.

Ez azonban tévedés, ha őszinte aggodalom szülte is.

(És a nők szerepével kapcsolatos kérdést nem lehet igennel vagy nemmel megválaszolni, és nem szerencsés lezárni a vitát azzal, hogy aki ilyesmit szóba szeretne hozni, az reformzsidó, és nincs helye köztünk.)

Rettenetes belegondolni abba, hogy a reformzsidó mint kifejezés olyanná vált, mint egykor maga a zsidó szó volt. Kérem szépen, mindenkinek, aki most „reformzsidózik”, azért jusson eszébe ez is.

Mi a neológia útja?

A neológia mindig is széles pályát bejátszó mozgalom volt, rabbijai között voltak lényegében ortodox felfogású és tulajdonképpen reformzsidó szellemiségű vallási vezetők egyaránt. Jól is van ez így.

Ugyanakkor bármiféle vallási változást csak előkészítetten, alulról jövő és valódi közösségi kezdeményezésként szabad elindítani, és csak egy hitét gyakorló közösség többségi döntésével és a rabbik egyetértésével lehet meghozni.

(És itt ne feledjük a kórus, majd az orgona megjelenését, illetve az azt megelőző és az azt követő vitákat a 19. századi neológ zsinagógákban.)

Összegzésül

Ha beszélünk, beszélgetünk, megpróbálunk figyelni a mai világra, attól még nem követünk el semmiféle bűnt (ajvé, majdnem szentségtörést akartam gépelni), sőt!

Nem lehet hosszú éveken át azzal az egyetlenegy gondolattal takarózni, hogy csak a minjen legyen meg.

Már csak azért sem, mert ha ez marad, akkor nem lesz minjen.

Sehol, semmilyen.

És akkor tényleg nincs értelme az egésznek.

Az értékközösség elve alapján nem kell egyetértenünk semmiben, és minden vitatkozás, ami az előrejutást segíti, a közösség elevenségét bizonyítja. Ám éppen ezért ne akarjuk elkerülni a vitát a másik megbélyegzésével, hiszen úgy egy mumustól való páni félelmünktől vezetve akadályozzuk meg önmagunkat a közös gondolkodásban.

A magyarországi neológ mozgalom a megalakulásától kezdve a nyitott gondolkodás mozgalma volt, ám mindezek mellett a hagyományos értékrendek határvonalait sohasem lépte át. Ezt tesszük ma is. Jobb kezünk mutatóujját ott tartjuk a magyarországi zsidó közösség ütőerén, érezve és figyelve őket, míg bal kezünk az elmúlt 150 esztendő neológ rabbinikus döntvényeit lapozza fel. A két gondolat találkozása lesz a magyar neológia, a modern vallásos zsidóság jövője.

Ezt bizonyítja, hogy elsődleges törekvésünk a kirekesztő gondolatok és a vallási rasszizmus helyett a honi zsidó közösségek elfogadottságának növelése és a nem vallásos zsidó közösség hagyományokhoz való közelítése (héberül: kiruv) lesz. A neológ mozgalom fő célja mostantól: a Tóra és a modern világ útjainak találkozása.

Amíg én vagyok a Rabbitestület elnöke, addig szavatolom, hogy a „sokszínű neológia” továbbra is halahikus mozgalom lesz, azaz különböző közösségei azonos vallásjog és azonos értékközösség alapján állnak, és így őrzik a közös vallási hagyományt, hovatovább azt életük zsinórmértékének tartják.

Természetesen minden mozgalmon belül vannak eltérések, irányzatok, ez eddig sem volt másképp, és ezután sem fog megváltozni, hiszen a 150 esztendős neológia mindig is korszerű volt és alázatosan törvénytisztelő – egyszerre.

(Forrás: Kibic)

Nem tartják veszélyesnek az antiszemitizmust

Németországban a társadalom egy része nem tartja nagy problémának az antiszemitizmust. Illetve kortól függ, miként viszonyulnak az ország polgárai a zsidógyűlölethez – derül ki a YouGov felméréséből. A 18–24 év közöttiek 42 százaléka véli az antiszemitizmust rendkívül súlyos társadalmi problémának. Átlagban azonban a megkérdezettek 61 százaléka látja így, a 65 év felettieknél pedig az arány 68 százalék.

Az internetes felmérésből kiderül továbbá az is, hogy a legfiatalabb vizsgált korcsoportnál 40 százalék nem tartja különösebb problémának az antiszemitizmust. Átlagosan ez az arány a 2000 megkérdezettnél 27 százalékos volt, a legidősebb korcsoportban pedig 22 százalék.

Nemcsak a korcsoportok esetében figyelhetők meg jelentős anomáliák, a tekintetben is jelentősek a véleménykülönbségek, hogy ki mit sorol a zsidógyűlölet kategóriájába. A megkérdezettek 73 százaléka szerint antiszemita megnyilvánulásnak tekinthetők a holokausztról szóló viccek. Ugyanakkor a zsidóvicceket már csak 48 százalék véli ennek. Igaz, ez a megkérdezettek nagyobbik felének számít, mert 34 százalék adott hangot annak a véleményének, hogy ezek nem nevezhetők antiszemitának. Azt a kijelentést ugyanakkor, amely szerint a zsidók jó üzletemberek, a megkérdezettek mindössze 17 százaléka tartja dehonesztáló megjegyzésnek, 65 százalék ezzel ellentétes véleményt fogalmazott meg.

A felmérés szerint a válaszadók kétharmada (pontosan 65 százaléka) antiszemitának tartja azokat, akik megkérdőjelezik Izrael létezését. Ugyanakkor csak 18 százalék sorolja ebbe a kategóriába az izraeli kormány lépéseit bíráló megjegyzéseket. Összességében a megkérdezettek 71 százaléka nyilatkozott úgy, hogy az antiszemitizmus, a rasszizmus és az idegengyűlölet súlyos gondot jelent. A megkérdezettek többsége, 49 százaléka nem tartja problémának a homofóbiát, 31 százalék fogalmazott meg ezzel ellentétes véleményt.

Angela Merkel a közelmúltban úgy fogalmazott, a menekültekkel az antiszemitizmus új formája jelent meg Németországban. Az izraeli 10-es csatornának adott interjújában azonban hozzátette azt is, „sajnálatos módon az antiszemitizmus már a menekültek megjelenése előtt is jelen volt az országban”. Kifejtette, egyetlen zsidó óvoda, iskola, zsinagóga sem maradhat rendőri védelem nélkül. „Ez pedig nyomaszt bennünket” – tette hozzá a német kancellár.

R. T. / Népszava

KÖNYVISMERTETŐ

Az idő türelme

Ezen a címen jelent meg *Heller Zsolt* első verseskötete *Szénási Miklós* szerkesztésében, 78 oldalon. A szerző a Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszékének egykori tanára, jelenleg a város kulturális alpolgármestere mellett dolgozik, és mellette a hitközség Templom és Temetőért Alapítványának elnöke.

Sajátos ez a könyv. Radnótival és Gyarmati Fannival indul, majd az édesapa alakjának és zsidó emlékeinek megidézésével foglalkozik. Az első részben Fanni és Miklós szép és fájdalmas versekben írják tovább megható és felkavaró soraikat. Ismerjük jól a költőt és özvegyét, de így még soha nem találkoztunk velük, mert Heller Zsolt hihetetlen empátiával idézi őket a verseskötet első ciklusában.

Az édesapa sincs már, csak szerettei emlékeiben. A hagyomány viszont itt van körülöttünk és bennünk, de változik, mint minden, aminek köze van az időhöz.

Mit jelent zsidónak lenni? Mit jelent végigsétálni az utcán, bemenni a felújított zsinagógába, tartani és cipelni a súlyt, erre keresik a választ a versek.

Szerelem és halál, hit és hagyomány, emlékezés s remény a kötet kulcsszavai.

Halmos Sándor

Megnövekedett az internetes antiszemitizmus

A kutatást a Zsidó Világkongresszus (ZSVK) megbízásából egy honlapok megfigyelésére szakosodott izraeli vállalat végezte el, átvizsgálva több millió – 20 különböző nyelven írt – bejegyzést, és azokon zsidóellenes jelképeket, illetve a holokauszt tagadására utaló megfogalmazásokat keresve – derült ki a ZSVK New Yorkban közzétett felméréséből.

A zsidóellenes utalásokat tartalmazó kommentárok majdnem 30 százalékkal megnövekedtek 2018 januárjának a vizsgálatba bevont három hetében a 2016-os év azonos időszakához képest – írja az MTI. A holokausztagadó megnyilvánulások száma pedig megkétszereződött a vizsgált időszakban. A felmérés szerint internetes platformtól függően változott a kétes bejegyzések száma: a Twitter üzenetküldő szolgáltatáson, a blogokon és honlapokon az antiszemita tartalmak jelentősen megszaporodtak, míg a Facebookon, az Instagramon és a YouTube-on 2016-hoz képest csökkent a számuk.

A kutatást végzők naponta átlagosan 550 bejegyzést találtak neonáci vagy antiszemita szimbólumokkal és 108 holokausztagadó megnyilvánulást. A dokumentum megállapítása szerint a zsidóellenes tartalmak száma megnövekedett például Lengyelországban, Svájcban és Szerbiában, de a németországi internetes kommentárokban jelentős mértékben csökkent a neonáci jelképek száma. A New York-i székhelyű ZSVK feladatául tűzte ki a nem Izrael területén élő zsidóság érdekeinek védelmét.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Svédország

Anna Ekström oktatási és *Ardalan Shekarabi* közigazgatási miniszter támogatják az országban működő vallási iskolák bezárását. A javaslat 71 iskolát érintene, amelyek közül 59 a keresztény, 11 a muzulmán és 1 a zsidó felekezethez tartozik. A szociáldemokrata Anna Ekström szerint fontos cél, hogy az iskolákban ne legyen meghatározó vallásos szellemiség. Kijelentette, hogy „a vallási iskolák vagy bezárnak, vagy a törvénynek megfelelően megújulnak és világivá alakulnak”. Ardaran Shekarabi miniszter az Aftonbladet

Svédország. Ilya Meyer: A hatóságok nem tesznek semmit a muzulmán szélsőségesek ellen, de a vallásos iskolákat be akarják zárni.

újságnak adott nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy szülőföldjén, Iránban szerzett rossz tapasztalatai, a tanulók nemek szerinti szétválasztása miatt is helyesli a tervet. „A hetvenes évek óta több százezer muzulmán érkezett Svédországba, és vallási elnyomást tapasztal az iskolákban.” *Annika Hernroth-Rothstein* újságíró viszont bírálta a kormányt, mert a bevándorlás következményeivel való szembenézés helyett törvényekkel próbálja megoldani a konfliktust. *Ilya Meyer*, a Svéd–Izraeli Baráti Társaság volt alelnöke szerint „a hatóságok nem tesznek semmit a muzulmán szélsőségesek ellen, de a vallásos iskolákat be akarják zárni”.

Egyesült Államok

A Claims Conference által a holokauszt nemzetközi emléknapja alkalmából közétett felmérés szerint az Y generáció (18–34 évesek) 66, az idősebbek 41 százaléka nem tudja, hogy mi történt Auschwitzban. Az amerikaiak 45 százaléka egyetlen koncentrációs tábort sem tudott megnevezni. A megkérdezettek 31, a fiatalok 41 százaléka szerint a hatmillió áldozattal szemben kétmillió vagy kevesebb zsidó pusztult el. A válaszadók 58 százaléka kijelentette, hogy a holokauszthoz hasonló esemény megismétlődhet. 52 százalékuk úgy tudta, hogy Hitler erőszakkal került hatalomra. A megkérdezettek 80 százaléka még nem járt holokausztmúzeumban. 68 százalékuk azt állította, hogy az USA-ban létezik antiszemitizmus, és 34 százalékuk szerint vannak neonáci szervezetek. A kutatók 1350 személyt kérdeztek meg, akik egyrészt az Y generációhoz tartoztak, másrészt idősebbek voltak. *Greg Schneider*, a Claims Conference ügyvezető igazgatója kijelentette, hogy „a felmérés eredménye jelzi a holokauszt iskolai oktatásának fontosságát”. „Vajon mi történik akkor, ha már nem lesznek közöttünk a túlélők, akik még el tudják mondani történetüket?”

Elefántcsontpart

A nyugat-afrikai országban létrejött az első zsidó közösség. *Avraham Yago* egyetemi tanár és kutató korábban judaisztikai tanulmányokat folytatott az abidzsáni Kabbala Központban és Izraelben. 2012-ben kapcsolatba került a betéréseket támogató New York-i Kulanu szervezettel is. Több évig tartó tanulás után Yago 47 másik személlyel együtt felvette a zsidó vallást. Az oktatást és a felkészítést az Egyesült Államokból és Izraelből érkezett rabbik végezték. A betéréseket követően hat házaspár zsidó szertartás szerint is házasságot kötött. A közösség részére tórát, imakönyveket és kegytárgyakat a Kulanu adott. Az ortodox szefárd rítust követő tagok között orvosok, egyetemi tanárok és diplomaták is találhatók. Egyelőre Yago házában tartják a szombati istentiszteletet, de tervezik egy zsinagóga és egy mikve építését. A Kulanu aktív tevékenységet folytat Fekete-Afrikában, és az elmúlt években 121 személyt térítettek be a zsidóságba Madagaszkáron is.

Hollandia

Deventer város zsidó közössége tiltakozott az ellen, hogy a 19. században, neomór stílusban épült zsinagóga épületében egy vállalkozó étermet nyisson. *Tom Fürstenberg,* a helyi hitközség elnöke sajtónyilatkozatában felháborítónak nevezte a tervet, amely a vallási élet végét jelentheti. A közösség kis létszáma miatt a nemzeti műemléknek nyilvánított zsinagógát néhány éve eladták, de a zsidók továbbra is használhatták. Az elnök szerint az elárvult templomokban általában múzeumokat vagy kulturális intézményeket, nem vendéglőket alakítanak ki. A vállalkozó viszont cinikusan kijelentette, hogy „napi áron kész bérbe adni az épületet a hitközségnek”.

A német megszállás után, 1940-ben a templomot a helyi szélsőségesek feldúlták. 1943-ban a nácik deportálták a zsidókat. A holokausztnak négyszáz áldozata volt a városban. A felszabadulás után a közösség megmaradt tagjai a zsinagógát helyreállították. Deventerben jelenleg néhány tucat hittestvérünk él.

Kovács

Schindler listája 25

A tizenkét Oscar-jelöléséből hetet elnyerő dráma, a Schindler listája az elmúlt negyed században is ikonikus filmként él a világban és a nézőkben. A holokauszt embertelenségét tökéletesen ábrázoló alkotást ismét leadták New Yorkban, a Beacon Theaterben. A vetítésen részt vett többek között Steven Spielberg rendező és az egyik főszereplő, Liam Neeson is.

Stephen Spielberg *Fotó: MTI/EPA*

A film utáni beszélgetés alatt a két sztár visszaemlékezései vitték a prímet. *Spielberg* például két régóta keringő pletykát is helyretett. „Hogy igaz-e az, hogy eredetileg *Martin Scorsese* rendezte volna? Igaz. És hogy *Mel Gibson* lett volna a főszereplő? Nem, ez nem igaz.”

„Igazán áldott és szerencsés vagyok, hogy én mesélhettem el ezt a történetet a kamerával. Most, hogy újra végigültem a filmet, elképesztően büszke vagyok rá” – mondta meghatottan a rendező.

„Nem igazán voltam méltó erre a szerepre, és izgultam is, de pár üveg sör segített!” – ezt már az Oskar Schindler szerepét játszó Liam Neeson mesélte. „Volt egy emlékezetes jelenet az auschwitzi kapunál. Hogy átéljem a jelentőségét, odasétált hozzám *Branko Lustig* producer, és ezt mondta: Látod ott azt a bódét? Oda én magam voltam bezárva. Na ez sokkolt” – emlékezett vissza Liam Neeson.

Híradó.hu

KERESTIR

Időben és térben oly messzire nézek most, amilyenre alig van példa az én életemben. Test és szellem együtt a csúszdán vissza a helyre és az időbe, ahol és amikor még sosem látott semmit. Pedig igazán ártatlanul, észrevétlenül kezdődött azzal, amikor Janet megkérdezte, hol van Kerestir, és nekem fogalmam sem volt róla. Nem hangzik magyarnak, nem várható el tőlem… De hadd látom a Google-t!

Egy értesítés érkezett e-mailben, hogy aki a maga javára imát rendelne a Kerestir Rabbi sírjánál, az ma jelezze, mert arra már holnap sor kerül, mondta a szöveg egy angolhéber-jiddis keveréknyelven. Immár felcsigázott kíváncsisággal hamarosan kiderítettem, hogy Kerestir hol van és micsoda, és bizony az Magyarországon van, és számunkra, közönséges magyarok számára a neve: Bodrogkeresztúr.

Akik amúgy nem sokat babrálnak a zsidó szokásokkal és hagyományokkal, az ortodoxia és a haszidizmus közötti különbséggel sem nagyon törődnek, ami érthető. A haszidizmus lengyel–ukrán földön alakult ki a 18. században, és a lényege, amennyire én meg tudom ítélni, az, hogy ezek a rettenetesen szegény, de mélyen hívő zsidók elviselhetetlennek érezték a hagyományos ortodoxia követelményeit, és könnyíteni akartak a terhes vallási gyakorlaton. Méghozzá úgy, hogy lemondtak a templomról, a hierarchikus rendről, és helyettük sok énekléssel és sok borral vigasztalták és bátorították magukat. Nem éppen haszon nélkül, ugyanis a haszidok elképzelhetetlen szegénységben éltek, de mégis boldogok és gyakran elégedettek voltak. A haszid gyülekezet nem a zsinagógába járt, hanem a rabbijának az udvarába. Ez az udvar pedig, akárcsak egy király udvara, befogadta és társadalmi tagsággal ruházta fel a betévedt és maradó híveket. Egy-egy haszid rabbi ha elég meggyőző volt és sikerült elég követőt megnyernie, akkor előbb egy udvart nyitott, és ha annak a tekintélye egyre terjedt és elég messze eljutott a híre, akkor már dinasztiává vált, hiszen a rabbi továbbörökítette a címét és tekintélyét a fiára vagy akár a vejére.

Az 1852-ben, a szlovákiai Zborovban született Yeshaya Steiner

Ez a hatalmas, megtermett ember pedig, Mr. Jakob Gluck, egész nap rántottával lát el mindenkit, aki elé áll és kéri, miközben egyre beszélget velük magyarul, jiddisül és angolul.

előbb templomszolgája volt néhány haszid rabbinak, de 1870-ben a mestere javaslatára Bodrogkeresztúrba vándorolt, és ott haszid udvart nyitott. Pedig volt ott már egy zsidó közösség és zsinagóga is, de nem haszidok, így ő önállósította magát. Ezentúl Sheyelének nevezte magát, becézve, kicsinyítve, hogy az alázatosságát ebben is kifejezésre juttassa. Azonkívül a Steiner név is hamar lekopott róla, mert már a kezdetekkor csodarabbi hírébe keveredett, úgyhogy ettől kezdve, ahogy a királyoknál is szokás, mint Sheyele of Kerestir emlegették. És hogy miért Kerestir, azt innen már könnyű megérteni, hiszen a vallásos zsidók nem tudták rávenni magukat, hogy a „Kereszt Ura” néven hívják a helyet, így azt csak annyira torzították el fonetikusan, amennyire feltétlenül szükséges volt: így lett Keresztúrból Kerestir.

Rabbi Sheyele of Kerestir hamarosan elérte a csodarabbi státuszt, és követői, a diákjai és a körülötte megtelepedett családok száma hamarosan növekedni kezdett. Ötvenévnyi boldogságban, de szegénységben leélt élet után szerencséjére 1925-ben hunyt el, ily módon elkerülte a holokausztot, maga után hagyván egy tekintélyes udvart, dinasztiát, egy fiat és vagy öt vejet, akik mind rabbik lettek, és akiknek egyik-másik fia is rabbi lett. Annyi bizonyos, hogy Brooklynban él egy nagyszámú Kerestir-szekta, és hogy Miami Beachben is van egy temploma ennek a szektának. Úgy látszik tehát, hogy jó néhány hívének sikerült valami módon megmenekülni a holokausztól, amelynek egyébként hétszázan estek áldozatul Bodrogkeresztúron, és ezért kerülhetett sor arra, hogy a leszármazottak úgy tíz évvel ezelőtt megünnepeljék a csodarabbi halálának évfordulóját, amint az a zsidó szokás szerint kötelező.

Persze Bodrogkeresztúr egy bájos régi mezőváros a Tokaj Borvidék kellős közepén, a gyönyörű Bodrog partján, ahol a csodarabbi egykori háza és udvara ma is áll, és így nem csoda, ha a leszármazottak úgy határoztak, hogy eljönnek a régi házhoz és ott fognak imával megemlékezni róla, meg a hegyoldalban, a szőlőskertek között fekvő zsidó temetőben. El is jöttek vagy kétszázan. Elképzelhetni a bodrogkeresztúriak megrökönyödését, amikor annak idején az első fekete kaftános haszid zsidók megjelentek a városkában. Akkor ez nagyon szokatlan lehetett. Azonban az idei tavaszszal az évente immár hagyományosan megismétlődő összejövetelre százhúsz országból több mint tízezer Kerestir-szektatag jött el, méghozzá úgy, hogy ha már úgyis itt voltak kedden, akkor már csak megvárják a szombatot, hogy akkor is imádkozhassanak a rabbi sírjánál.

Az elmúlt tíz évben Bodrogkeresztúr és a környező falvak valóságos üzleti fellendülést nyertek ezektől az évente megismétlődő eseményektől. A város és környéke ma már képes szállást és kóser ellátást nyújtani tízezer látogatónak akár öt-hat napra! Ennek a hatása még Debrecenben is érezhető, sokan közülük ott szállnak meg, ahonnan ki bérelt autóval, ki meg taxival hozatja magát Bodrogkeresztúrra. A taxis, akivel beszéltem, elmondta, hogy az ő vállalatát teljes egészében kibérelték ezekre a napokra Debrecenből Bodrogkeresztúrra.

Amikor megértettük, hogy mi az a Kerestir, és hogy mit jelentett az a felhívás az e-mailben, akkor elhatároztuk, hogy elmegyünk mi is Bodrogkeresztúrra másnap, hogy lássuk ezt az eseményt. Hogy mire vállalkoztunk, arról persze fogalmunk sem volt. A vonatokon át kell szállni, de a síneket cserélik, úgyhogy busszal kellett megtenni az utolsó tíz-tizenöt kilométert. Persze a busz elkerülte Bodrogkeresztúrt, a másik faluból kellett átgyalogolnunk. De megérte!

Nem könnyű megmagyaráznom az érzéseket, amelyekkel elhagytam Bodrogkeresztúrt. De valami olyasmi járt az eszemben, hogy hálás vagyok, amiért ezek az emberek, bármennyire is idegenek számomra, mégis ellenálltak minden pusztító erőnek, és ma, „alig” hetven évvel a holokauszt után, diadalmasan ünnepelnek évente a világ százhúsz országában. Túlélték a legborzalmasabbat, és magabiztosan visszavették, ami az övék: az emlékezést és a hagyományt.

Kerekes Sándor / Kanadai Magyar Hírlap

IZRAELI SZÍNES

Izrael-díj 2018

Az ország idei, kerek hetvenedik születésnapján a következő tizenhárom férfi és három nő kapta meg az Izrael-díjat, Izrael legmagasabb állami kitüntetését, amelyet a függetlenség napján rendezett állami ceremónián adtak át Jeruzsálemben:

1. Pszichológia területén: Jichák Schlesinger professzor, a jeruzsálemi Héber Egyetem pszichológiaprofesszora, akinek fő kutatási területe a pszicholingvisztika.
2. Mezőgazdaság és Izrael betelepítése területén: Jehuda Harel, a Golán-fennsík betelepítésében végzett munkájáért.
3. Ipari tevékenységért: Jehuda és Judit Bronicki, az Ormat vállalat létrehozásáért.
4. Politika, közélet: David Levy, a Likudban és a politika világában a keleti bevándoroltak felemeléséért és beilleszkedéséért végzett munkájáért.
5. Fizika-kémia: Slomó Havlin professzor, a Bar Ilan Egyetem fizikaistatisztika-tudósa, a legtöbbet idézett izraeli professzor a nagyvilágban.

A győztesek *Fotó: izraeli oktatási minisztérium*

6. Judaisztika: Elisa Kimron professzor, a Héber Egyetem nyelvésze a holttengeri tekercsek nyelvészeti kutatásáért érdemelte ki az elismerést.
7. Pedagógia: Nava Ben-Cví professzor az Open University, a Nyílt Egyetem egyik alapítója, az oktatás területén végzett úttörő munkájáért.
8. Média: Ron Ben Jisáj, sok évtizedes kiváló és bátor munkájáért, elsősorban a biztonsági és katonai ügyek megismertetésében.
9. Bevándorlás, cionizmus: Natan Saranszki, az egykori szovjet refuznyik a zsidók diaszpórából Izraelbe költöztetése terén végzett munkájával érdemelte ki az elismerést.
10. Gazdaság, statisztika: Sergio Hart professzor, a Héber Egyetem elsősorban játékelmélettel foglalkozó közgazdász-matematikusa.
11. Kultúra, zene: Edvin Szeruszi professzor, a marokkói és a mediterrán zsidó zene etnomuzikológiai kutatásáért.
12. Életműdíj: Mijám Perec, aki két fiát vesztette el a hadseregben, s járja az országot előadásaival, melyekben a honvédelem fontosságát hangoztatja és bevonulásra buzdítja a fiatalokat.
13. Irodalom: David Grossman. Őt nem kell bemutatni. Tavaly megkapta a világ egyik legfontosabb irodalmi elismerését, a Nemzetközi Man Booker-díjat.
14. Matematika: Alex Lubocki, a Bar Ilan Egyetem elméletimatematika-professzora.
15. High Tech: Ebben a kategóriában először adtak át Izrael-díjat, ezt Gil Shwed, a Check Point vállalatnak, Izrael egyik legsikeresebb high tech cégének (magyar felmenőkkel rendelkező) alapító-igazgatója kapta.

Izraelinfo

Hírszerzési bravúr

A reggeli hírek átfutása megerősített abban a meggyőződésemben, hogy a tegnap este – izraeli idő szerint 20.00 órakor – tartott nemzetközi sajtótájékoztatón elhangzottak tartalmát nem kell bővebben részletezni.

Nincs olyan hírügynökség, legyen az nagy vagy kicsi, amelyik ne foglalkozna behatóan *Benjámin Netanjahu* izraeli miniszterelnök bejelentésével, amellyel egyszer és mindenkorra lerántotta a leplet az évek óta tartó iráni hazugságról.

Izrael nem egyszer figyelmeztette a nyugati világ felelős vezetőit, nem egyszer protestált az Egyesült Nemzetek Szervezeténél, és nem utolsósorban nem egyszer tett lépéseket annak érdekében, hogy az iráni urándúsítás fokozott ütemére felhívja a figyelmet.

Az *Obama* elnökölte Egyesült Államok annak ellenére kötött új és újabb atomegyezményt Iránnal, hogy az IASA is megerősítette az urándúsítás szintjének emelkedését, hogy jelentéseiben leszögezte, az meghaladja az ország energiaszükségletének kielégítését. Búcsúajándékként pedig az elnök feloldotta az országgal szemben foganatosított szankciókat.

Irán a tárgyalások kezdetétől a végéig azt állította, hogy csak békés célú atomprogramot fejleszt, és nem áll szándékában atombomba kifejlesztése.

A „művelt” nyugat pedig – ahogy ezt tette a szíriai népirtás esetében is – szemérmesen félrenézett. Nagyvonalúan átsiklott azon tény fölött, hogy Irán olyan olajkészleten ül, amely hosszú évtizedekre megoldja nem csak a saját energiaszükségletét. Bemondásra elhitték (mert különböző okokból el akarták hinni), hogy a szankciók feloldása létszükséglet, ugyanakkor az utca emberének mérhetetlen nyomora nem ütött szöget a fejükbe.

Az már szinte természetes, hogy elkönyvelték, „Izrael (nevesítve: Netanjahu) túlreagálja a történéseket”, de az már korántsem természetes, hogy az az Irán, amelyik tagja a Nemzetközi Atomegyezménynek, kizárólag előre fixált időpontban és kizárólag a felszíni létesítményei közül is csak az általa meghatározottakhoz engedett hozzáférést a vizsgálatot végző szervnek... Egyetlen föld alatti létesítményt sem ellenőrizhetett soha egyetlen arra hivatott intézmény sem.

A fent leírtak az izraeli állampolgárok előtt nem képezték titok tárgyát, ezért is előzte meg nagy várakozás a miniszterelnöki bejelentést, melyet a különböző csatornákon az ország többsége élőben követett. Közérdeklődésre tartott számot, hogy mi újat lehet még erről a témáról tudni.

Hát, lehetett! Le a kalappal a Moszad tevékenysége előtt, hogy féltonnányi írásos anyaggal országvilág előtt bebizonyíthattuk, nincs szó túlreagálásról, a tények magukért beszélnek: Irán atomfegyver gyártását tűzte ki célul.

Ami merőben szokatlan, hogy a kezünkben lévő bizonyítékot negyvenegynéhány percben teljes részleteiben a nemzetközi nyilvánosság elé tártuk. Pontosan megjelölve még az épületet is, ahol azt tárolták.

Természetesen nem meglepő a világ reagálása, hiszen várható volt, hogy az a pillanatnyi érdekek, illetve a beidegződések mentén történik. Az szintén nem meglepő, de elszomorító, hogy a számos külföldi, elsősorban Amerikából és arab országokból származó gratuláció mellett az izraeli ellenzék és az őket képviselő televízióállomások most is a miniszterelnökkel szembeni személyeskedésből akarnak profitálni.

E mellett már fel sem tűnik, hogy az Európai Unió külügyére olyasmibe kapaszkodott bele, amiről a sajtótájékoztatón szó sem esett. *Federica Mogherini* azt állítja, hogy nem talált Netanjahu beszédében semmi bizonyítékot arra nézve, hogy Irán ne tartaná be mindazt, amit a szankciók feloldásáért cserébe megígért… És ebben igaza is van. Ugyanis Netanjahu nem az atomegyezmény megszegéséről beszélt, hanem arra világított rá, hogy ez az egyezmény eleve hazugságra épült.

Mint az a sajtótájékoztatótól függetlenül kiderült, a Moszad ezt az akciót még februárban hajtotta végre, és az 55 ezer lapnyi, 110 ezer oldalas anyagot szinte azonnal átadta az amerikai hírszerzésnek is. Ők eddig 3000 lapot tudtak tüzetesen átvizsgálni.

Mogherini azon állítása, miszerint a feltárásban semmi új nincs, hiszen az elmondottak mindenki számára ismertek voltak eddig is, már nem állja meg a helyét. Ugyanis az Atomenergia Ügynökség a teljes anyagból mindössze 1000 oldalba nyerhetett betekintést. (Mint érdekességet, itt kell megemlíteni, hogy az archívum létezéséről az iráni vezetés mindösszesze öt tagjának volt tudomása.)

Angol, francia és német küldöttség kapott lehetőséget, hogy a hét végén betekintsenek az anyagba. Netanjahu rajtuk kívül ugyanezen célból meghívta Oroszország és Kína, valamint az Atomenergia Ügynökség képviselőit is.

Trump elnöknek a tények nyilvánosságra hozatalát követő első reakciója az volt, hogy „elfogadhatatlan, amit Irán csinált, ez a megállapodás katasztrofális az USA számára”.

Végezetül csak annyit: egyre nyilvánvalóbbnak látszik, hogy Trump és Netanjahu között előzetes egyeztetés történt.

Az sem véletlen, hogy a sajtótájékoztató angol nyelven zajlott (a végén pármondatos héber összefoglalóval), hiszen a cél a minél szélesebb körben történő ismertetés volt, lehetőleg sajtómunkási beavatkozás nélkül.

A bejelentés minden érintett fél számára hordozott üzenetet. Hiszen nem véletlen, hogy az elmúlt napokban egymás után járt a Fehér Házban *Macron* és *Merkel*. Mindketten azzal a céllal, hogy meggyőzzék Trump elnököt az atomegyezmény fennmaradásának szükségességéről.

Teherán pedig figyelmeztetést kapott arra vonatkozóan, hogy Izrael mindenütt jelen van, és nincs az a titkos anyag, nincs az a bombabiztos tárolási mód, amelyet – ha biztonsága forog kockán – ne tudna megszerezni, akár Teherán szívéből is. (Itt kell megjegyezni, hogy a titkosszolgálat mintegy száz emberrel vett részt az akcióban, és csak azért nem hozták el a teljes archívumot, mert ez fizikailag lehetetlen volt.)

Európa az Iránnal kötendő milliárdos üzleteket félti, ez indokolja kiállását az atomegyezmény életben tartása mellett. (Csak mellékesen teszem hozzá, mostanában kezd kiderülni, hogy Teheránban üres a kassza.)

A történések láncolatába pontosan beleillik, hogy *Pompeo* frissen kinevezett amerikai külügyminiszter is a napokban kereste fel a térséget. Pontosabban a térség témában érintett országaiba: Izraelbe, Szaúd-Arábiába és Jordániába utazott el. Látogatása során nem tárgyalt a Palesztin Hatósággal, sőt az ún. palesztin kérdés szóba sem került.

Hangulatjelentésként egy friss hír: Marokkó bejelentette, hogy megszakítja kapcsolatait Iránnal és bezárja ottani nagykövetségét.

Leharblog

Történelmi rekord: 70 év alatt a lakosság megtízszereződött

Az állam kikiáltása és az azt követő függetlenségi háború óta eltelt 70 év során az ország lakossága megtízszereződött. Míg 1948-ban 805 ezer ember élt az akkori fegyverszüneti határok között, addig ma Izrael országát közel 9 millió – pontosan 8,842 millió – ember lakja.

Szemléltető példa: az Egyesült Államokat 1948-ban 146 millió ember lakta. Ha ilyen ütemben fejlődött volna, ma 1,46 milliárdan lennének, ezzel szemben ma 325 millióan vannak.

A statisztikai hivatal számítása szerint ha a jelenlegi tendencia folytatódik, az állam fennállásának századik évfordulóján, 2048-ban a lakosság meghaladja a 15 millió főt (Izrael a „területekkel” együtt alig 26 ezer négyzetkilométeres!)

Izrael sokszínű lakosságából 6,589 millió zsidó nemzetiségű (itt ezt nem vallásnak, hanem nemzetiségnek tekintik, mint ahogy az is), ez az összlakosság 74,5%-át teszi ki. Az arab lakosság létszáma megközelíti a 2 milliót, pontosan 1,849 millió, az összlakosság 20,9%-a. Többségük muzulmán, a kisebbség keresztény vallású.

Egyik csoporthoz sem tartozik 404 ezer lakos (4,6%): ők javarészt zsidó olék élettársai, zömmel orosz anyanyelvűek.

A tavalyi függetlenségi nap óta 177.000 gyerek született és 41 ezer volt az elhalálozottak száma. Az utóbbi évben 28.000 olé – zsidó bevándorló – érkezett.

Az államalapítás óta 3,2 millió bevándorló érkezett Izraelbe.

Két nagy bevándorlási hullám volt. Az első az államalapítást követő két évben, amikor a „seerit hápletá”, a vészkorszak megmaradottjai és az arab országokból elüldözött zsidók érkeztek. A második nagy hullám az 1990-es években jött, amikor az egykori Szovjetunióból több mint 900 ezer bevándorló érkezett.

Izraeli polgárainak 44 százaléka él az ország 16 legnagyobb városában. A legtöbb lakosa Jeruzsálemnek van, összesen 882 ezer.

Tel-Aviv önkormányzati határain belül ennek csak a fele lakik, ám a körülötte épült, Gus Dánnak nevezett konglomerációban 3 millió! A nagyvárosi övezet északi határa Kfár Szábá, Ramat Aviv és Herzlia, a déli Rison Lecion, Bat Jam és Holon. Nyugatról a tengerpart, keleten Petach Tikva határolja, benne Ramat Gan, Bné Brák, Givátájim.

A harmadik legnagyobb város Haifa, elővárosaival, a „krajotokkal” együtt félmillióan lakják.

Beér Seva több mint 200 ezer lakosú.

Százezres városok még Asdod, Askelon, Natanja és Rehovot.

Halmos László

A tizenegyedik legboldogabb ország

Az ENSZ idén is nyilvánosságra hozta a „Boldogságjelentést”, vagyis egy 156 országot rangsoroló listát a lakosok boldogságérzete alapján. A boldogságindex megállapításainál figyelembe vették többek között a GDP-t, a várható élettartamot, a társadalmi szolidaritást, a szabadságérzetet, a korrupció és a társadalom bizalmi szintjét, valamint azt is mérték, mennyire gondolják nagylelkűnek magukat az emberek.

Izrael ötödik alkalommal is az előkelő 11. helyet kapta a rangsorban. A jelentés többek között megjegyzi, hogy a volt Szovjetunióból bevándorolt zsidók sokkal jobban és vidámabban élnek, mint azelőtt szülőhazájukban. Azonban Izrael nem kapott jó helyezést a menekültek elfogadása és az irántuk mutatott tolerancia szintjének mérésekor. Csak a 12. helyet foglalja el azon a listán, amely az országon kívül születettek boldogságát mérte.

A közeljövőben hetvenedik születésnapját ünneplő ország a magas színvonalon értékelt egészségügyi rendszerének és a lakosok hosszú és egyre növekvő várható élettartamának is köszönhette a jó helyezést.

BZSH

„A bátorság a tudás sajátos formája. Tudjuk, mikor és hogyan kell félnünk, és azt is, hogy ne féljünk, amikor nem kell félnünk.”

(Dávid Ben Gurion)

DÁVID BEN GURION EMLÉKEZETE

Idén hetvenesztendős Izrael, s negyvenöt esztendeje lesz, hogy elhunyt az állam első emblematikus vezetője, az Izraeli Ideiglenes Államtanács elnöke, majd a legelső miniszterelnök, Dávid Ben Gurion.

Bátor ábrahámi utat jár az, aki hátat fordítva hétköznapi hasznoknak, kész egy magasabb, belső ösztönzésnek engedve, hallgatva a lelkiismeret szavára, egy csupán ígéretekben és homályos körvonalakban fölsejlő jövő felé elindulni. Ez az erő hajtja azt a cári Oroszország által irányított lengyelországi Plonskban felnövekvő fiatalembert is, aki alig tizenegykét évesen már elhatározza, hogy életét a társadalmi, politikai küzdelmeknek szenteli. A hozzá csatlakozókkal ifjúsági mozgalmat hív életre, hogy elősegítse a Palesztinába való kivándorlást.

Forradalmi-cionista tevékenységéért nem egy ízben állítják elő – még szibériai fogság is fenyegeti. Azonban ő nem hátrál, tovább gondolkodik és szervezkedik, közben gyorsan befejezi tanulmányait, s csatlakozik a Cionista Munkások közösségéhez is. A többszöri zaklatások, a szinte csak börtönnel kecsegtető jövő végül arra az eltökélt elhatározásra juttatja, hogy el kell hagynia szülőföldjét. Egy orosz kereskedelmi hajó fedélzetén érkezik meg – huszonhárom esztendősen – az Ígéret Földjére.

Azonnal beleveti magát a munkába földet művelő kétkezi dolgozóként. Rövidesen nevet is változtat, David Grüenből Dávid Ben Gurionra – egy, a Második Templom lerombolása idején élt zsidó vezető iránti tiszteletből. Az ifjú Ben Guriont tovább hajtja a tettvágy, hamar bekapcsolódik a politikai életbe, a munkásmozgalom lelkes és aktív tagja lesz; feladatokat vállal, cikkeket ír, újságot szerkeszt, sztrájkokat szervez. Hamarosan aztán megfogalmazódik a konkrét cél is: a zsidó emberek politikai függetlenségének kiharcolása Palesztinában. Politikai közösségének, a Póalé Cijónnak egyik ismert irányítójává válik, közben folyamatosan képezi magát, a konstantinápolyi egyetemen jogi tanulmányokat folytat, de közben kitör az első világháború.

Palesztinai zsidó önkéntes milícia szervezésébe fog a zsidók elleni támadások miatt, de nem csak itt vállal tevékeny szerepet: ott van az angliai zsidó légió életre hívásánál, amelybe még az USA-ba utazva is sikerül fiatal önkénteseket toboroznia. Itt éri a Balfour-nyilatkozat híre, melynek tanúsága szerint: „Őfelsége kormánya jóindulatúlag tekint a zsidó nemzeti haza megteremtésére Palesztinában, és minden tőle telhetőt megtesz e cél elérésének elősegítésére, miközben világosan kell látnunk, hogy semmi sem csorbíthatja a Palesztinában fennálló nem zsidó közösségek polgári és vallási jogait, illetve a bármely más országban élő zsidók jogait és politikai státusát.”

Ben Gurion szerint: „Britannia nem adta vissza nekünk Palesztinát... [de] Britannia ...elismert minket mint nemzetet és a jogunkat egy országhoz. De csak a héber emberek tehetik ezt kézzelfoghatóvá, csak az ő lelkükkel, az ő erejükkel és tőkéjükkel építhetik fel a Nemzeti Otthonukat és érhetik el a nemzeti újjászületésünket.” Ezután már nincs megállása, Izrael Állam megalakításának álma, gondolata egyre nagyobb lelkesedéssel hajtja. Visszatérve Palesztinába, megalakítja a Zsidó Munkások Általános Szövetségét, majd pedig Izrael Földjének Munkáspártját. Mindeközben a britek kiadják a MacDonald-féle Fehér Könyvet, amely egy – a többségi arab lakosság nyomására létrejövő – bevándorlási korlátozáson túl (megszabta, hogy még öt évig összesen 75 ezer zsidó vándorolhat be Palesztinába) kijelenti, hogy tíz éven belül létre kell hozni az egységes, független palesztin

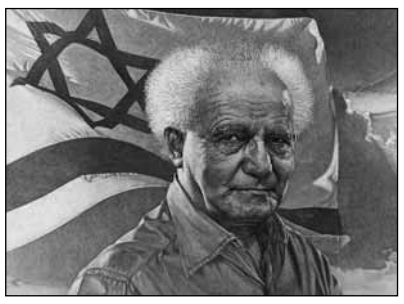

államot – vezetésében zsidók és arabok együttes részvételével.

Mindezek után Ben Gurion és „elvtársai” harcos küzdelembe fognak a londoni „Fehér Könyves” politika ellen és Izrael Állam megalakításáért. „Ha a brit kormány tényleg fent szándékozik tartani a hatalmát és kierőszakolni a Fehér Könyvet, akkor állandó és brutális erőt kell alkalmaznia” – jelenti ki Ben Gurion, aki 1945. október 1-jén kiadja a parancsot a britek elleni harc megkezdésére. Óriási küzdelem veszi kezdetét. A csúcspont az 1946. július 22-én a palesztinai brit főhadiszállás, a King David Hotel ellen végrehajtott, közel száz halálos áldozatot követelő robbantás, amely nagyban hozzájárul az ENSZ 1947-es közgyűlésére kidolgozott és beterjesztett Palesztin rendezési terv elfogadásához. Ez alapján egy arab és egy izraeli állam jönne létre, míg Jeruzsálem a konfliktusok elkerülése végett ENSZ-igazgatás alá kerülne. Bár ezt a közgyűlés 33 igen, 13 nem és 10 tartózkodás mellett elfogadja – köztük Dávid Ben Gurion is Izrael nevében –, azóta sem valósult meg, mivel a nemmel szavazó Arab Liga államai a végeredmény ellenére sem voltak hajlandóak elfogadni a döntést.

Az 1946 közepétől szinte folyamatos utcai zavargások és erőszakos cselekmények fegyveres összecsapásokba torkollanak. A britek igyekeznek kordában tartani az eszkalálódó eseményeket, de csak részleges sikereket érnek el. Az 1947 őszére kidolgozott kiürítési tervhez tartják magukat, amely szerint 1948. május 15-én kell az utolsó katonának elhagynia az akkor már hivatalos Izrael Állam földjét. Még az ezt megelőző napon, a brit katonák többségének hajóra szállásával, május 14-én Ben Gurion kikiáltja a szabad és független Izrael Államot, amelyet azonnal megtámadnak az azt körülvevő arab országok, s kitör az első arab–izraeli háború.

Ben Gurion 1948-tól mintegy tizenöt éven át áll miniszterelnökként az állam élén. Politikai működése idején az ország háborúkból kerül ki győztesen – mindeközben a népesség egyre csak nő, megháromszorozódik, s ez a folyamat napjainkban is tart. Hatalmas munkával, hittel épült-szépült, fejlődött modern állammá Izrael, a Szentföld. Ezen emléksorokat egy keresztény ember írja, akinek szívét, lelkét fájdalom és szégyen tölti el a zsidóság második világháborús vesztesége, pusztulása miatt, s elismerően tekint Dávid Ben Gurion hallatlan nagy meggyőződéssel végzett munkájára, a zsidóság új haza- és államteremtésére. A Ben Gurion által is képviselt cionizmus – amelyet mai világunkban sajnos egyesek szitokszóként használnak – egy „szent ügy”, amely Izrael fiainak visszatérését jelenti arra a földre, amit az örökkévaló Isten megígért nekik. Maga a kereszténység alapítója, Jézus Krisztus is megerősítette, s apostolai is hittek abban, hogy a Messiás második visszajövetele előtt Izraelnek léteznie kell. „Imádság csöndes dögvészért” című könyvében írja Iványi Gábor metodista lelkipásztor: „Isten választotta ki a kis megvetett Izraelt papi néppé a népek között. ...ennek a népnek a vívódásai, hűtlenségei, bukása, majd újabb-újabb talpra állásai tükröt jelentenek a mindenkori Isten-kereső számára. Izrael története nem csupán egy nép története, hanem az Isten-keresés »módszertana« is... Én imádkozom az igazságos békéért, amikor a »nép népre többé kardot nem emel«, és imádkozom a lelki békességért is, zsidók és nem zsidók egymásra találásáért. Hans Joachim Schoeps zsidó történészprofesszor szavai szerint: »A zsinagóga a Messiás eljövetelére vár; az egyház pedig Jézus Krisztus visszajövetelére. Egyetlen zsidó sem tudja, milyen lesz a Messiás arca, egyetlen keresztény sem tudja, milyen volt a názáreti Jézusé. De talán mindkét arc azonos...”

Kevesen tudják, hogy Dávid Ben Gurion aktív bibliaolvasó ember volt, munkájához, mindennapi teendőihez a Szentírás lapjairól merített erőt. Különösen nagy figyelmet fordított a prófétákra: „Azt mondták prófétáink, hogy példaként kell szolgálnunk más népek számára. Szerintem Jeremiás az egyik legnagyobb prófétánk. Az az érzésem, igaza volt. És amikor így szólt: »Az Isten mondta nekem«, azt a szívében hallotta. Nem Istennel beszélt, senki se tud Istennel beszélni, de mélyen ezt érezte. És kiváló államférfi volt. Jobban értett a politikához a politikusoknál. De népszerűtlen volt. Ha egy államférfi nem mérlegeli népszerűségük szerint a teendőket, akkor veszélyes ember” – állapította meg Ben Gurion.

Egy újságírónak megvallotta egyszer, hogy Izrael számára azt tartja a legfontosabbnak, hogy minden zsidó ismerje a bibliát. Ő maga nemcsak a Tanachot, vagyis a héber bibliát, de még a keresztény Újszövetséget is ismerte, olvasta, a Tanach mellett az is ott volt íróasztalán. Egy interjúban nem is habozott kijelenteni: „Jézus zsidó volt.” Nem sokkal a hetven esztendővel ezelőtti államalapítás után egy beszédében kijelentette: „Már halljuk a Messiás lépteit a kapuban.” Amikor pedig egyszer nyilvánosan megkérdezték tőle, hogy egy földi messiási békeországra és jogosságra gondol-e, amikor a Messiás érkezéséről beszél, vagy pedig egy személyes Messiást vár, a válasza ekképp hangzott: „Természetesen a személyes Messiást!” Egy amerikai újságíró amikor igen direkt módon a Messiással kapcsolatban megkérdezte tőle, hogy a Messiás egy idea, egy izraeli hagyomány, vagy pedig egy valóságos személy, aki egyszer jönni fog, Dávid Ben Gurion így válaszolt: „A mi népünknek először vissza kell térnie a saját földjére, és azután jön el a Messiás… A Messiás egy személy, aki mindannyiónkat megvált.” Szinte profetikusan fejezte ki magát: „Izrael fejlődése a jövőben e két alapkövön nyugszik: az ország és a könyv – a dicső ország és a Szent Biblia.”

Izrael Állam közelmúltban elhunyt kilencedik elnöke, néhai kétszeres miniszterelnöke, Simon Peresz szerint Dávid Ben Gurion azon nagyon-nagyon kevés ember közé tartozott, akik megváltoztatták a történelem menetét: „Olyan vezető volt, akinek volt víziója, és éppen ez adott neki erőt és bátorságot, hogy ennek érdekében akár fontos, szívének kedves célokról is le tudjon mondani. A pragmatikus hatalomtechnika ehhez önmagában nem elég. Tudnunk kell, hová akarunk eljutni, és csak ennek tudatában mérlegelhetjük: milyen áron. A reálpolitika víziók nélkül fabatkát sem ér: ez az, amit Dávid Ben Gurion tudott, és attól félt, hogy Izrael aktuális vezetői, az alapítók utáni nemzedék tagjai talán majd elfelejtik, éppen akkor, amikor a legnagyobb szükség volna rá.”

Kerecsényi Z.

(Idézetek, adatok és kép forrása: internet, valamint az „Imádság csöndes dögvészért” c. kötet, 2011.)

Meghalt a sobibóri felkelés utolsó vezetője

Meghalt Arkagyij Vajszpapir, a lengyelországi sobibóri haláltábor utolsó ismert túlélője – írja az MTI. Kilencvenhat éves korában érte a halál. 1943 októberében a foglyok fellázadtak, és mintegy tíz őrt megöltek. Vajszpapir egyike volt a felkelés nyolc szervezőjének.

A berlini székhelyű Meggyilkolt Európai Zsidóság Emlékhelyének közlése szerint Vajszpapir január 11-én hunyt el Kijevben. Arkagyij Vajszpapir 1921-ben született a délukrajnai Herszon megye egyik falujában. 1941-ben hívták be a szovjet hadseregbe, és részt vett Kijev védelmében. 1943-ban súlyosan megsebesült, fogságba esett, és zsidó származása miatt a sobibóri koncentrációs táborba szállították. Egyike volt azon keveseknek, akik nem kerültek azonnal gázkamrába, hanem munkára küldték.

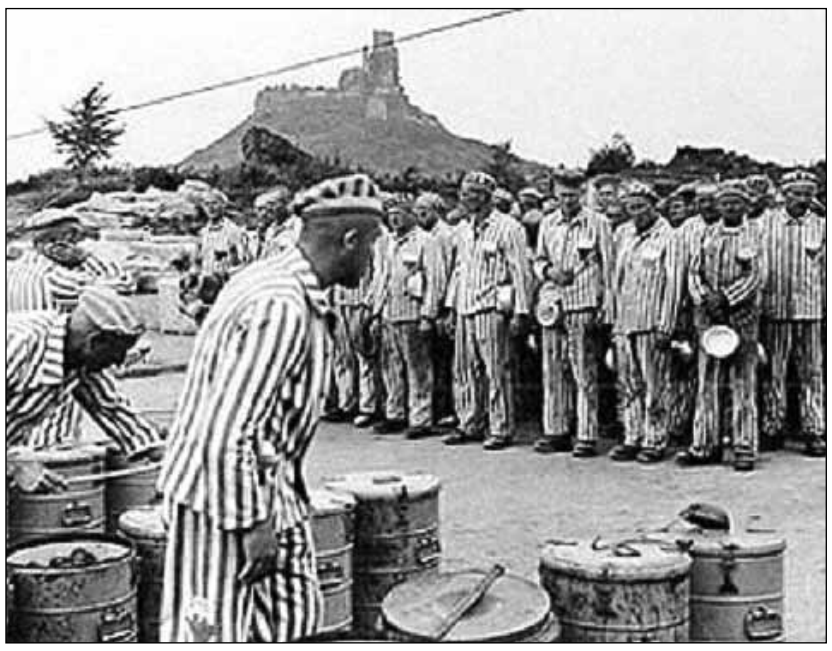

Rabok Sobibórban

1943 októberében a foglyok fellázadtak, és mintegy tíz őrt megöltek. Vajszpapir egyike volt a felkelés nyolc szervezőjének. A harcok során a tábor foglyainak mintegy fele, hatszáz ember szökött meg, százukat azonnal elfogták, kétszáz társukat pedig később. Vajszpapir ahhoz a 47 menekülőhöz tartozott, akik túlélték a második világháborút.

A felkelés után a náci őrök agyonlőtték a többi foglyot, és felszámolták a tábort. 1942 márciusa és 1943 októbere között mintegy 167 ezer embert – szinte kizárólag zsidókat – gyilkoltak meg Sobibórban az amerikai Holokauszt Emlékmúzeum adatai szerint.

Arkagyij Vajszpapir egész családját elveszítette Ukrajna náci megszállása alatt – közölte a német holokauszt-emlékközpont. A háború után megnősült, és két fia született. 1994-ig, nyugdíjba vonulásáig Kelet-Ukrajnában dolgozott, utána költözött Kijevbe.

APRÓ-HIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Tóthné Hűvös Katalin fogtechnikusmester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhoz megyünk. Hétvégi ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

19–20. századi magyar és külföldi művészek festményeit keressük megvételre készpénzért gyűjtők, befektetők részére. Nemes Galéria, 1024 Bp., Szilágyi Erzsébet fasor 3. Tel.: +36-1-302-8696. Mobil: 06-30-949-2900. E-mail: nemes.gyula@nemesgaleria.hu

Festést, tapétázást, kőműves- és egyéb építőipari munkát vállalok. 06-70-216-0234.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomtatás, névjegykészítés, diplomakötés, könyvnyomtatás a Mammut III. em. 312-es üzletben és a Balogvár u. 1. alatt. Messinger Miklós, +36-20-934-9523,

Órajavítás, faliórák felújítása garanciával. Jung Péter, VII., Garay u. 45. 06-70-505-5620, www.jungoras.hu

Kastélyok berendezéséhez vásárolok festményeket, **ezüsttárgyakat,** étkészletet, cukordobozt, tálcát stb., Kovács Margittól kerámiákat, herendi porcelánokat, régi álló-, fali-, asztali órákat, bútorokat, márványszobrokat stb. Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem készpénzzel. Értékbecslés díjtalan. 06-20-280-0151.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 4800 Ft
Külföldre 6800 Ft/év
USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.
Szedés, tördelés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSSN 0133-1353

Mártír-istentiszteletek 2018

Május 27.

Baja	11.00	Ady Művelődési Ház
Nagykáta	10.30	Temető
Nagykanizsa	10.30	Zsinagóga
Pásztó	11.00	Temető
Devecser	11.00	Temető
Szentes	11.00	Temető

Június 3.

Nyíregyháza	10.00	Bernstein tér
	11.00	Temető
Eger	11.00	Temető
Sárbogárd	16.00	Temető
Mosonmagyaróvár	13.00	Shalom park
Kispest	11.00	Temető
Miskolc	11.00	Temető
Zalaegerszeg	9.30	Garai emléktábla
	9.45	Gettó emléktábla
	10.00	Roma emléktábla
	10.30	Zsinagóga
	12.00	Temető

Június 10.

Balassagyarmat	11.00	Temető
Kiskunhalas	11.00	Zsinagóga
Kecskemét	13.00	Temető
Salgótarján	11.00	Temető
Győr	11.00	Temető
Révkomárom	10.30	Temető
Nagymegyer	17.00	Emlékmű

Június 17.

Cegléd	9.30	Zsinagóga
Nagykőrös	11.00	Temető
Szolnok	14.00	Zsinagóga
Szécsény	11.00	Temető
Esztergom	11.00	Temető
Gyöngyös	11.00	Temető
Székesfehérvár	11.00	Temető
Kápolnásnyék	15.00	Temető
Tata	10.00	Temető
Tatabánya	13.00	Emlékhely
Sátoraljaújhely	14.00	Temető
Debrecen	10.00	Temető

Június 19. kedd!!!

Vác	10.00	Zsinagóga

Június 24.

Veszprém	10.00	Városi emlékmű
Békéscsaba	15.00	Temető
Karcag	11.00	Temető
	12.00	Zsinagóga
Gyula	12.00	Temető
Dombóvár	14.00	Temető
Kaposvár	11.00	Temető
Dél-Pest	9.30-tól	
Soroksár, Pesterzsébet		Temetők
Csepel		
Hódmezővásárhely		

Július 1.

Szekszárd	10.30	Műv. Ház.
Jászberény	11.00	Temető
Szeged	10.00	Volt gettó
	11.00	Zsinagóga
Tapolca	13.00	Volt gettó fala
	14.00	Temető
Pécs	10.00	Temető és zsinagóga
Szombathely		Zsinagóga
Sopron	11.00	Temető
Újpest, Pestújhely		
Rákospalota	18.00	Újpesti zsinagóga

A további időpontokat folyamatosan közöljük. Kérjük olvasóinkat, hogy az időpontokat, helyszíneket rendszeresen kísérjék figyelemmel, mert változás lehetséges.

Szociális alapítvány

keres

adománygyűjtői

munkakörbe

megbízható, intelligens

nyugdíjast.

Telefon:

06-1-321-3497,

esti órákban.

Természetes gyógyulás!

Kínában szerzett orvosi diplomával és 25 éves klinikai gyakorlattal várom a gyógyulni vágyókat a legkülönfélébb egészségügyi problémákkal.

Többek között:

– stressz, depresszió, kimerültség, alvászavar, fájdalomcsillapítás,

– emésztőrendszeri, vér- és energiakeringési, reumatológiai problémák,

– szervi betegségek, funkciózavarok.

Könnyű megközelítés, kulturált környezet.

Mórocz Simon
06-30-898-6800

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Máj 18.	Szombat reggel Máj 19.	Péntek este Máj 25.	Szombat reggel Máj 26.
Dohány	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	18.30	9.30	18.30	9.30
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.00	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Scheiber S. u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.10	8.00	20.20	8.00
Alma u. 2.	18.00	9.00	18.00	9.00
Kórház (Amerikai u. 53.)	17.30	7.30	17.30	7.30
Páva u. 39.	19.00	9.30	19.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	19.00	9.00	19.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.30	9.00	18.30	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.10	9.00	20.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		9.30		9.30
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.50	8.00	19.50	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.50	8.00	19.50	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	8.30	18.30	8.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.30	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Május 18. péntek	Sziván 4.	Gyertyagyújtás: 8.00
Május 19. szombat	Sziván 5.	Szombat kimenetele: 9.16 Este: erev sávuot!
Május 20. vasárnap	Sziván 6.	Sávuot 1.
Május 21. hétfő	Sziván 7.	Sávuot 2. MÁZKIR!
Május 25. péntek	Sziván 11.	Gyertyagyújtás 8.08
Május 26. szombat	Sziván 12.	Szombat kimenetele: 9.26

Olvasói levél

Egy évfordulóról

Amikor elkezdődött a Dohány utcai zsinagóga felújítása, édesapám, Reich Ferenc volt a körzet elnöke, és egészen a felújítás végéig ő látta el ezt a tisztséget. 1995 márciusában bekövetkezett halála után választották meg Heisler Lászlót – nekem Laci bácsi –, akit nagyon szerettem és tiszteltem. Ezért van, hogy a zsinagóga belsejében lévő fekete márvány emléktáblán mindkettőjük neve szerepel – mellettük Kálmán Kálmáné –, mint akik áldozatos munkájukkal sokat tettek a templom megújulásáért. Sajnos édesapám az ünnepélyes átadást már nem érte meg, de ez alkalomból nemcsak a körzet elnökeként, hanem a hitközség főkönyvelőjeként is elismerték munkásságát.

Völgyi Péterné dr. Reich Márta

Hírek, események röviden

– A zuglói körzet pénteki (18.30) és szombati (9.30) istentiszteleteit továbbra is a Scheiber-iskolában tartja (XIV. ker. Laky Adolf utca).

– **Udvaros-sámeszi munkára** megfelelő személy jelentkezését várja a BZSH Újpest-Rákospalota körzete hétköznap 9–13 óra között a +36-20-365-2623-as telefonszámon.

– **A NÜB emlékutat szervez Snrasshofba** 2018. május 28-án, hétfőn. Jelentkezni lehet személyesen hétfőtől csütörtökig 9 és 12 óra között a Tüköry u. 3. II. emeletén, vagy ugyanezen időben telefonon: (1)343-3898, vagy e-mailben: magnes932@gmail.com, 2018. május 22-ig.

– Füredi üdülés! Idén nyáron június 29-től augusztus 19-ig lesz nyitva a Mazsihisz balatonfüredi üdülője. A kóser étkeztetést biztosító szállásról a Hitközség Szociális Osztályán lehet érdeklődni hétfő, szerda, pénteki napokon, 8-tól 16 óráig. Telefon: 06-1-413-5524, 06-1-413-5571, e-mail: udulo@mazsihisz.hu

– 1%. A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére felajánlották. Az így kapott 73.634 Ft-ot a kuratórium döntése alapján a veszprémi zsidóság történetének egy részével foglalkozó tanulmány megírására, pályázati önrészként használjuk fel.

Reméljük, hogy a 2017. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 18927467-1-19.

Az Igaz Emberekért Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2016. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át támogatottjaink részére felajánlották. 2017-ben ez az összeg 108.626 Ft volt, melyet a Jad Vasem-kitüntetettek támogatására fordítottunk.

Kérjük, segítse 2017. évi személyi jövedelemadója 1%-ával a már igen idős (85 év feletti) Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával mentettek meg zsidó üldözötteket. Előre is köszönjük. Igaz Emberekért Alapítvány. Adószámunk: 18040094-1-42.

MAGÁNNYOMOZÁS FELSŐFOKON!

* * *

KOBA DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu

Kádár és Tito felesége is Rotschild Klárához járt

115 éve, 1903. február 22-én született Budapesten Rotschild Klára, a híres-nevezetes budapesti Clara divatszalon vezetője – emlékeztet az MTI. A szalon modelljei híresek és drágák voltak, vendégköre művészekből, tudósok, politikusok, diplomaták és jómódú orvosok hozzátartozóiból, a világ minden tájáról érkező tehetős hölgyekből állt.

Rotschild Klára

Pályaválasztása nem lehetett kétséges, hiszen apja Rotschild Ábrahám női szabó, édesanyja varrónő volt, a budapesti Ferenciek terén lévő otthonuk egyik szobája divatszalon, a másik varróműhely volt. Szülei válása után anyjával maradt, aki a Dorottya utcában megnyitotta a Belváros második Rotschild-szalonját. A varroda volt a kislány legkedvesebb „játszótere”, tizenévesen pedig már bedolgozóként segítette a szalonban folyó munkát.

Az 1920-as évek derekán férjhez ment a híres textilkereskedő családból származó Glückstahl Pálhoz, és a Deák Ferenc utcában megnyitották a harmadik Rotschild-szalont. A három divatház jól megfért: a papa az osztrák „felső tízezer”, a mama a konzervatívabb divatot kedvelő hazai középosztály igényeit elégítette ki, leányuk az arisztokrácia fiatalabb képviselőire, a legfrissebb divatot követni vágyó gazdag hölgyekre számíthatott. Rotschild Klárát – bár nem volt sem végzett divattervező, sem varrónő, de még szabász sem – a szakma zsenijeként emlegették. Az igazi sikert Faruk egyiptomi király és Horthy István esküvője hozta meg számára: mindkét eseményre az ő szalonjában készült a menyasszonyi ruha és a násznép hölgytagjainak toalettje.

A második világháború derékba törte életét: szülei Auschwitzban haltak meg, ő a svéd védett házban talált menedéket férjével, aki 1945 januárjában elhunyt. Üzletét a kommunista hatalomátvétel után államosították, Klára egy ideig újságárus lett. A szakmába szívóssága és páratlan kapcsolatteremtő képessége révén sikerült visszatérnie, üzletét az Állami Áruházak – 1966-tól Centrum Áruházak – közé sorolták be. 1953-ban az ő vezetésével nyílt meg a Különlegességi Női Ruhaszalon a Váci utcában, amely 1961-ben vette fel hivatalosan a Clara Rotschild nevet. A boltvezető évente többször elutazhatott Párizsba, részt vehetett a divatbemutatókon. Be is vásárolhatott, a nagy divatházak szabásmintáiból is vett, és az akkor már nyugaton élő hajdani kollégáival nekiállt csereberélni. Agya elképesztő pontossággal rögzítette az új ruhák részleteit, a februári párizsi bemutatók után két hónappal Rotschild Klára is meghirdette a maga évi két divatbemutatójának egyikét a Gundelban.

A Clara szalon modelljei híresek és drágák voltak, vendégköre művészekből, tudósok, politikusok, diplomaták és jómódú orvosok hozzátartozóiból, a világ minden tájáról érkező tehetős hölgyekből állt. Nála készíttetett ruhát Kádár János, Münnich Ferenc, Dobi István felesége, Joszip Broz Tito jugoszláv vezető és Franz Vranitzky osztrák kancellár hitvese, akárcsak Gábor Zsazsa, Psota Irén, Honthy Hanna, és a szovjet színésznő, Tatjana Szamojlova. A hetvenes évek elején Rotschild Klára nyitotta meg az első butikot, ahol az estélyi modellek egyszerűsített változatát lehetett kapni. Rotschild Klárát mindenki szerette, naivan bohókás, szeretetre méltó ember volt. Gyermeke nem született, így több varrónője gyermekének ő lett a keresztanyja. Hálás volt munkatársainak: szabászának, varrónőjének egy-egy „remekmű” után a szó szoros értelmében kezet csókolt. Munkamániás volt, a bemutatókra készülve éjjel-nappal dolgozott, látni akart minden mozzanatot.

A híres és gazdag bankárfamíliának csak névrokona volt. Az anekdota szerint a párizsi pénzember, Philippe de Rothschild Budapesten járva a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyettesével ellátogatott a híres ruhaszalonba, s a bemutatkozás után megkérdezte: „Asszonyom, Önben melyik Rothschild-ág leszármazottját tisztelhetem?” A válasz szerényen így hangzott: „Tekintsen csupán a divat királynőjének.” Klára asszony imádta a kutyáit, szenvedélye volt a kártya és a lóverseny, de ritkán tett jó lóra, kártyázni is inkább csak szeretett. Elsorvadt fogínye miatt 1976-ban, 73 éves korában fogbeültetést kezdtek nála, a seb azonban nem akart gyógyulni. Irtózatos fájdalmak között rendezte meg az év szeptemberében egyik legcsodálatosabb divatbemutatóját a Gundelban, amely a legutolsó lett: 1976. november 13-án kiugrott hetedik emeleti lakása ablakából.

Berlinben megint nem jó a zsidóknak. Egy kipás fiatalembert muszlimok támadtak meg az utcán (később kiderült, hogy a sértett nem is zsidó, hanem egy izraeli arab, aki ki akarta próbálni, mennyire biztonságos kipában járni). A jelentések szerint kétezer fő – keresztények, muzulmánok, zsidók – tüntetett szolidaritása jeléül kipával a fején.

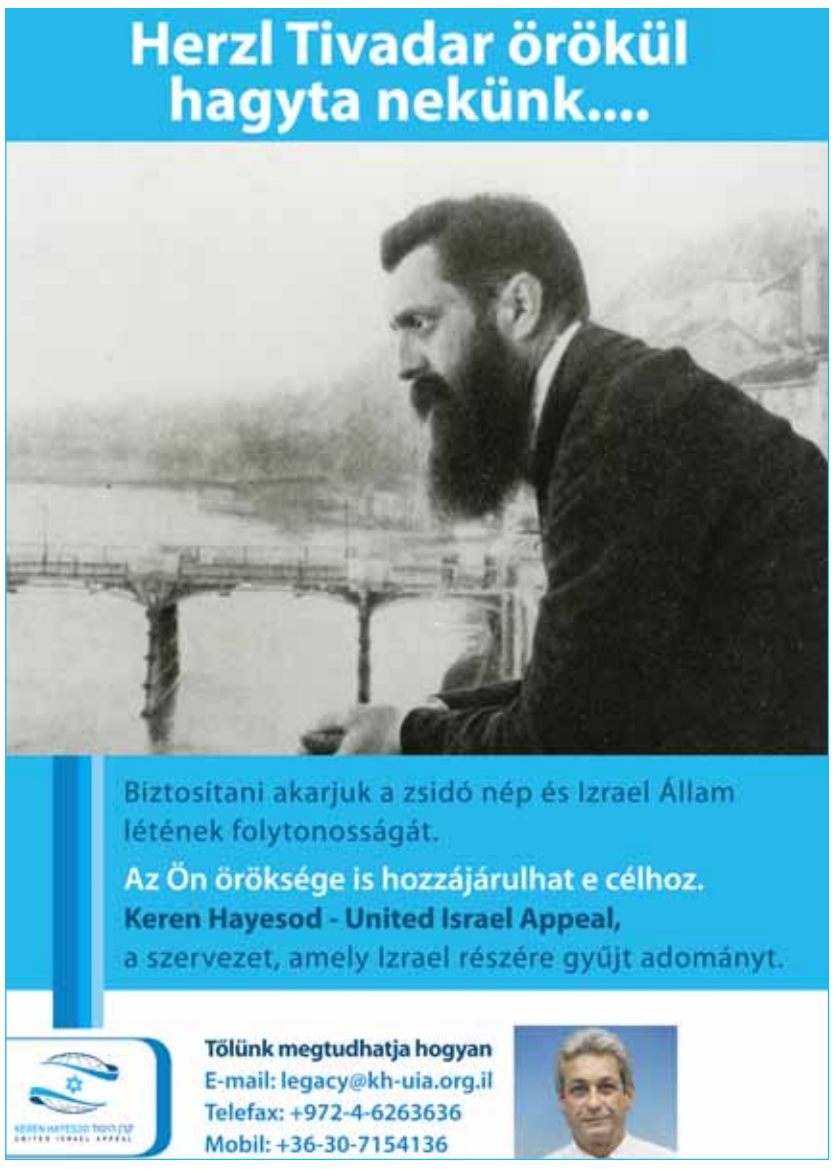

SPÁNN GÁBOR

Segíthetek?

A minap betértem a főváros egyik legnagyobb használtruháruházába, ahol időnként nagyon jó új cuccokat is lehet olcsón kapni. Régebben egy ilyen helyen igyekeztem magam dísznövénynek álcázni a felbukkanó ismerősök miatt, ma már – elvégre válság van – ha valakibe belebotlom, csak annyit mondok: témát keresek a következő jegyzetemhez.

Délelőtt, csúcsidőben, az üzlet tele vásárlóval, a hangzavar óriási, de nem a vevők okozzák. A csinos eladólányok perlekednek a vevők feje fölött. Hozzám odafordul egyikük, és megkérdezi: segíthetek? Mire előadnám vágyaimat, erre már nem kíváncsi, a fejem fölött ordít a kolleganőjére: „Gizi! Mi a francot keresel a bugyiskosárnál, ahelyett, hogy a pénztárnál segítenél? Nekem kell gályázni minden lógós helyett!”

Előttem egy idős hölgy férfikalapot mustrál. Félénken megszólítja az eladólányt: „Kisasszony! Adjon, legyen szíves, egy centimétert!” Már hangzik is a pattogó válasz: „Minek magának a centi? Kalapot fel szoktak próbálni, és nem méricskélni!” „Könyörgöm, ez férfikalap, nem tudom felpróbálni. A centi azért kell, hogy lemérjem a körméretét.” Az eladólány szinte hozzávágja a tisztelt vevőhöz a mérőszalagot, és még meg is jegyzi: „Nem tudom, mi van ma itt, lézeng ez a sok ráérős zsidó asszony, és bennünket csicskáztat!” Mondanom sem kell, hogy az üzletben csak levegőt vettem, azt is túl szaporán, és elgondolkodtam.

30 évvel ezelőtt azon izgultunk, hogy szülessen meg egy vértelen rendszerváltás a kereskedelemben is. Mindnyájan hittük, hogy az új világban nem csak a pénzért kapható javak választéka bővül, de mi, vevők leszünk a legfontosabbak. Boldogult apósomnak volt Zuglóban egy textiláruháza. Az volt kiírva nagy forgalmú főútvonalra néző kirakatára: Ami nincs a kirakatban, az megtalálható a boltban! Sűrűn hangoztatta, hogy lehetetlent tőle vevő nem tud kérni, ha kell, még pepita cérnát is beszerez.

Eldöntöttem, ha ma egy üzletben azzal fordul felém az eladó: „Segíthetek?”, kapásból azt felelem: „Igen! Mutassa meg, legrövidebben hogy jutok ki a boltjukból!!!”

...és ideje van a nevetésnek

A féltékeny feleség egy cetlit talál a férje zsebében, rajta egy telefonszámmal. Felveszi a telefont, beüti a számot, majd amikor felveszik, köszönés és bemutatkozás nélkül belevisít:

– Mindent tudok, te cafka!

Mire a válasz a kagylóból:

– Rendben van, de akkor miért tetszett a tudakozót hívni?

* * *

Ödön és Rózsi mindketten ápoltjai egy mentálhigiénés kórháznak. Egy nap, amikor a kórház medencéje mellett mennek el, Ödön váratlanul beleesik a medencébe, és lesüllyed az aljára, ahol ott marad mozdulatlanul. Rózsi gyorsan beugrik, leúszik a medence aljára, és kihúzza a társát.

Amikor a kórház igazgatója meghallja Rózsi hőstettét, kiadja, hogy állítsák ki a zárójelentését, mert úgy gondolja, hogy most már mentálisan stabil az állapota. Az igazgató a következőket mondja Rózsinak:

– Két hírem van a számára, egy jó és egy rossz. A jó hír, hogy kiadjuk a zárójelentését, mert azzal, hogy beugrott a medencébe és megmentette egy másik ápolt életét, bizonyította, hogy képes krízishelyzetben racionálisan gondolkodni, és ebből arra következtettünk, hogy mentálisan egészséges és elhagyhatja a kórházat.

A rossz hír az, hogy Ödön, akinek megmentette az életét, a fürdőben a köpenye övével felakasztotta magát röviddel azután, hogy ön kihúzta őt a medencéből. Rózsi, nagyon sajnálom, de Ödön elhunyt.

Rózsi meglepetten mondja az igazgatónak:

– Nem ő akasztotta fel magát... Én akasztottam fel, hogy megszáradjon!

Ha szorít a cipő

Nürnbergben a német cipőkészítők nagygyűlésén megalapították az ortopéd cipészek országos szakosztályát. Az alakuló ülésen részt vett és felszólalt az illetékes miniszter is.

Az államférfi szónoklatában kifejtette: a német nép 60-70 százalékának beteg a lába! E lehangoló népegészségügyi helyzet egyik oka pedig az, közölte, hogy az állapot kialakulásában *„nagy része van a zsidóknak, akik gonosztevő befolyással voltak a divat alakulására. A lábat ugyanis nem az emberi test hordozójának, hanem olyan cikknek tekintették, mely számok szerint osztályozva módot ad a pénzkeresésre... A zsidók egy gyógyeszközből áruházi cikket formáltak…”*

Az Egyenlőség c. lap 1938. április 7-i száma közölte kommentár nélkül ezt a hírt.

Egyébként Rudolf Hess birodalmi miniszter volt az alkalmi ortopédusnak is felcsapott „szakértő”.

Néhány élelmes pesti cipész – félretéve a morbid és gonosz miniszteri intelmeket – jó marketingérzékkel a következő lapszámban reklámot jelentetett meg.

Székely mester például ezt:

„Mindig ügyeljünk a jó formájú gyerekcipőkre! Mindig puha bőrből és széles orral készüljön, hogy a lábujjak egyenesen feküdjenek benne.”

Egy másik reklám: *„…lábfájást megszünteti Friedmann Lajos luxus cipőszalon, ortopédia. Nagyban és kicsinyben. (Újpest, Árpád út 146.).”*

Utóirat: még nem találtam nyomát annak, hogy az egykori német cipőkészítők a miniszteri intelmeket követően milyen tartalmú reklámokkal csábították vevőiket a fajtiszta cipőviseletre…

Politzer Tamás